Контрольный экземпляр

Массе а-мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дениз ● ЩОАТТА, 14 ИЮНЬ, 1980 ШУ. ● № 71 (8201). ● Мах 2 кепиг.

Пхе шера план — ханал хьалха

ИттлагIча пятилетка заданеш СССР керла Конституци тIаийца кхо шу дуьззина денга кхачалехьа кхочашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьй Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене чулоагIача Грознески аьшкабетона конструкцей завода бригадий, цехий коллективаша. Яхье баьннараша шоай кхочамех бизза вайда ийбу Продукци мaьхала яьккара пхе бетта план завода коллективо кхочашъяьй 101 процент. ПланагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхий 38 эзар сом мах болд тайп-тайпара продукци.

Пхе шера план ханал дукха хьалха кхочашъ а яь, цхьайтталагIча пятилетки февралем мартек беттай чотагIа къахьегаш ба заводера бIаь гаргга болхло, ялх бригада. Пятилетка заданеш тIаийца дехкараш тIаьхьехьа тIехкхочашдаьрех я цу заводе 25 шера болх беш бола къахьегама ветеранаш Попов Сергей Михайлович, Демичев Иван Васильевич керте латтача арматурщиков бригадий, Бугаев Игорь Леонидовича, Кармалев Анатолий Иосифовича, арматурщикий, Уваров Михаил Семеновича. Къахьегама сийлен кхоалагIчей шоллагIчи степеня шин орден лелаеча Шапунов Иван Григорьевича кулгалдеча столярий бригадаш. Юкъери лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 125 — 130 процент кхочашъю цар.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

ХЬАЛХАЛАТТАРАШЦА НИЙСЛЕ!

Шера—пхи эзар метр

Дег гIоздоаккхаш а боккхача лоархIаме а хIама хиннад укх деношка Горячеводски буруш деттара балхий управлене. Управлене дикагIа йолча коллективех цхьанне С. Д. Мадаев керте латтача «Брагуны-85» яхача буровой бригада рапорт деннад цхьа шу ах шун дала 22 ди эпаш скважина хьалтъяра йоаза цикл кхоачагъярех. Цу тайпара, республике эггара хьалха кхоачашдаьд бригада шу хиннача пенинагIа йолаенначa социалистически яхьа хьалех цаI.

Из цахха толам баьккхарца дувзадена бригадана довца баккха буровой баьхкибир «Грознефть» объединене. Горячеводски УБР кулгалхой бригадаца яхь лелаю доттагIий.

Торжественни митинго къамаьл деш «Грознефть» генеральни директора Р. М. Хачатурова къаьстта болгаьбаьккхар С. Д. Мадаевчи цун коннъостийн толам республика буруьдеттарашта боккха лоархIам болаш хилар, хIаьта котало яьккхарий опыт нIанагIтохаран из шерра дIайоаржаяран тIа а хьийхар. ХIана яьцча цу тайпара йола скважина хьалтьеш дукхагIа йолча хане 2,5 — 3 шу дIадодаш хиларагIа.

Горячеводски буруш деттара балхий управлене начальника А. М. Айбулатова яьлар, С. Д. Мадаева бригадей а деш лелаю коммунистически къахьегама коллектив яха цIи. 1978 шера итогех СССР мехкдаьтта промышленноста Министерстве эггара дикагIа а лаьрхIай. 85-ча буровой бетта цхьан станокаца цо техай 291 метр, производительни ха 86,7 процентага кхоачаяьй. кхольй 352 эзар сома маьхи пачхьаьлкхен средствош, 464 эзар сом цIена пайда баьб. Дахача шера октябрь бетта кхоачашъяьй цо пхе шера программи, пятилетка йолаелча дена 19171 метр буруш техид, 571 метр планал совгIа. Из йоккхий знанеш дика барт, лекха дисциплинен организованноста йола хьалха латта коллектив я.

Доаш лу С. Д. Мадаевна. Цо дийцар балха хи оаьккйта бригада мишта вIаштIехьдаьлар. Цо шоай балхах сон лоаца дийца дале а, бригада къа чIоагIа хьийгад. Скважинана буруш тохаш хьалхашка уттача проблемай решени коллективано а лехаш.

...БУ-4Э яха буровой установка шин синхронни двигатель а болаш я. Човдханерча хьалашка болх беш каст-каста (5 — 6 ди-бийса массала доал) телхар муфташ. Бурильщик И. Л. Савчиков керте а волаш болча бригада товзамчаша предложени йир синхронни электродвигателах пайда эца аьнна. Из массане а могайир, амма из кхоачашъяра дукха къахьега дийзар, кхьеттел дагабовла шоай дагестански коллегаш болча баха а бийзар. ХIаьта а шоаш де лаьрхIар-цар кхоачашдир — муфта болх бу ха бить беттага кхоачача йаьхйир.

Яхь лелаяр вIашн тIо дарла. Бурильщика В. Воробьева старогрознески буруьдеттараш болча ваха воагIаш цигара керда хIама дера — хьала-

вой каната успокоитель. Металло сиха юача хьалха хиначa резина роликий метта армированни резина йоккха целиндр оттайир. Кенат цилиндра чуда, хIаьта металлих хьокха е лац. Из бахьан доаш цилиндр бить бетта цкъа мара хувца езац. хьалха роликаш смена яла лехь ккоза хувиар.

Творчески лехамаш — бригади вахара даимара правило. Тахан укхаза практически корорвац бахха укъе цхьа керда хIама ца хьош воли саг. Иштта, слесара К. Н. Валиева отта а ль ше кийчъяьй башха чоалхане йоана амма чIоагIа эффективни мархьал кийчбу блок. Хьалха реагенташ гелемкара духхьала ший чу чуйоххар. цимбиг хьатIатенхьбора. из смесь зиани кондицега кхоачае дукха къахьега дезар. ХIана порошок лаьрхIара коронка чугIоъла давленсгIа йода. хIаьта ший чу кийча марьхал кхоаь. Марьхал кийчбира процесс дIалоаца хи 20-за кIезигьеннай. чIоагIа лакхъелай дикал.

Хетаргахьа, Брагуне майдан тIа буруш тохара процесс эггара бIехтонхамегIа хиннача хIамех цаI дар кIолхарна майкопски лоабатахи холумски горизонтехи чакхвалар. Лаьтта чухерцар бахьан лоаш цуьлзе хиарепь чукар. Укхаза эггара чоалханелар маркхала параметраш лахар. Буруьдеттарий Ерригсоюзни яхьe котбаьккарий слете Москве вахи волаш С. Д. Мадаева, цу кIордавалца хийттар шин коллегашна, цу тайпара моттиг нийсъелча фу ду оаш яхии. ХIаьта шудукьа вай республике эггара хьалха лохера майкопски лоабатахи холумски горизонтехи йийлла ствол йолаши хьонаьз боцаши чакхдаьлар. С. Д. Мадаева, Горячеводски УБР промыслови цеха начальник хиначa В. В. Головащенкое, ЦИТС начальника заместителa Л. Д. Исакова, куста начальника В. Катаева юхьебоалабир зIамагIа удельни дозал долен чIоагIа тIалатен маркхал...

...ТIехьхьара кулгаш ядир «Старогрознефть» НГДУ эксплуатационникашка скважина дIаяларах йолча акта. Из хIаьз тохкаш я, хIара дийнахьси буги тIоанашка чудохийтаргда 1400 кубически метр хий.

ХIаьта бригада икха сою «Брагуны-119» яха проектни кIоаргал 4600 метр дола скважини. Бригада декхар тIаийцад вийсса цхьа шу дьялча из эксплуатационникашка дIалла, яхьа хьалел ах шу хьалха.

М. САИДОВ.

Доакъар шортта хилийта!

Заданел шозза дукхагIа

Цхьаьм шерал ах шери хьайбашта кхоачам хиллал дола доакъар Iалашлара лаьрхIа кийчо а вь арабаьнаб «Назрановский» совхоз механизатораш.

Укх месийнах 500 тонн йол, 1500 тонн сенаж, 100 тонн бьаца хьоар кийчдe дениш ба уж. Из бехктокдамо гIулаех дизза чакхдаькхара шоай белхи юкъе илатовщин метод а йоалаль хьийаре къахьегаш боахи Албогачиев Iусманеи Гандоев Ахьмадеи кулгиалдеча мехотрядашкара болхлой.

Цар эггара хьалха хьакха йоланьй доакъара лаьрхIа дIайийна культураш. 60 гектара тIара рапс. 70 гектара тIара люцерни, 172 гектара тIара рожь. Царех хIара культура гектарь тIера юкъера лаьрхIача 20—25 тонн моана доакъар лу. Иштта хьувкъам дика болаш уж ккерах механизаторий аьтту боал хIара балха дийнахь 300—330 тонн сенаж чуйолла. Месечишка юкъера деношдогIаш делхин кхаика балхаш де йиш йоанош нийсденнадале а 12 июнь хьатIакхоачаш цар кIоагашка дIасалай 2500 тонн сенаж. Цох бетта еннача заданета хьсмача 166 процент хул.

15 июне дIабоала у совхоза механизатораш йол кийчъе а. Из ккиах лерзI 150 гектара тIарча люцернахи, 311 гектара тIа вIашагI а эйь дIабийнача кенахи горохахи, 700 гектара тIарча цонашкарча баьцехи.

— Кхы хьалхагIа йол кийчъе арадоала йиш хилвкар тха, цунна лаьрхIа оаха дIа кел ийийн культураш цонашкарь баьцаш хьакха мегарийола ха хьатIакхатанта хиларах, — боах совхоза директора Льянов Махьмада. — Со тен йол кийчъета а хьийнар ца кходеш тха механизатораш къахьегаргхиларах. Оаха лаьрхIад е месечник чаккдалешхьа 3200 тонн

сенажи 1000 тонн йоли кийчъе. Из доакъар шозза дукхагIа да тхона еннача заданел. Заданел дика совгIа кийчдергда бьаца хьоар а.

Шойла яхь е а баьнка къахьег механизаторшна. ХIара дийнахьа 160—190 процент нормаш кхочашде еш баьцаш хьатIакхутмирашкомбайнераша Котиев Махьмада, Барханоев Абоязита Плиев Хьажмурда, трактористаша Олдоев Хьамзата, Диидигов Бекболта, Торшхоев Заьлмахьа.

Планал совгIа хIара дийнахьа 3—4 гектара тIоба дуа а хьокхаш хьинар ца кходеш къахьег механизатораша Муцольгов Бекбулата, Тутаев Идриса, Сувиев Тухана, Олдоев Бийсолта, Аушков Мокие, Евлоев Амира. Цар сайна хьинаре къахьег кIоагашка сенаж Iотолаеш боахача К-701 трактора тIа вагIача Аушов Беслана С-100 яхача гусеницаш йоахача трактора тIа вагIача «Сельхозхимия» объединенерча трактористa Картоев Хьусейна къьбараша.

С. АУШЕВ.

СУРТАШ ТIА: 1. «Назрановский» совхоза Насыр-Кортерча отделене управляющи К. Бекмурзиев, трактористаш З. Торшхоев, В. Дигандигов; 2. Люцерна хьокхаш йоал Тутаев Идриса агрегат.

И. ПЛИЕВА суртащ.

ТIатеIIа къахьег

Республике дукхагIа доакъар кийчдара социалистически яхь кхайкаь «Шалинский» совхоза коллектив тIаийна декхарш кхоачашдара чIоагIа къахьегаш я. Пхи ди мал ха ца йоаеш 255 гектара тIара люцерна хьекхай механизатораша. Хьалхара моттиг яьккхай 112 гектара тIара буц хьекхача комбайнера Абдулаев ЯрагIе. Цун комбайна тIа агIа зараpa кара тела иIс вьилел. 79 гектара тIара люцерна хьекхай Осмаев Хож-Ахьмада. Цо шоллагIа моттиг яьккхай. КхоалагIа моттиг яьккхача Арсанукаев Голане хьекхар 48 гектар. шин задане 150 процент кхочаш а еш.

80 гектара тIа касарех тIла буц тIаьIаттIара йоахача хьинаре къахьийгад Масаев Мовлас, Абдул-Хасимов Туркос.

ХIара дийнахьа 38—40 тонн йол тIаеттай тракториста Исмаилов Нажас. нормагIа 25 тонн йолаш.

Уж деррига толамаш дуьцаш арахол «Молнеш».

Хьайбашта шортта доакъар кийчдара тIатеIIа къахьегаш ба совхоза болхлой.

П. ЗЕРНОВ.

КХОАНЕН ЛАРД ЙОЛЛ

• Нохчам йоаниш денача дийнахьа хIара сахьатах ца хула дикагIа пайда эца гIерташ болх беш ба Малгобекски района «Алхастуркский» совхоза доакъар Iалашдара лаьрхIа вIашагIъелла Галгереев Бийсолтас кулгалдеча бригада къахьегамхой. «Алхоузни», СССР Конституце цIерагIа совхозана хьакъоастальча 200 гектара тIарча кенашна буц хьокхаш ба уж. Коахкашна тракторашдIайхалургйоалача кулг-кара хьокх буц. Декхарех лоархIа ца реш цхьакъча саг вац из болх беш боахкаршта юкъе. ХIанзе 120 гектара тIара хьекхача-баьцах дукха хIама ца эцаш 100 тонн йол кийчъяьй совхоза къахьегамхоша.

. Кхай тIара Iай хьайбаш латтаргдолча доакъар дIахухьаш хьинаре болх бу вежараша БаркинхоевгIар Умар, Хьамзи Хож-Ахьмаден. Цо дIадахийтаца царех хIаране балха нормаш юкъера лаьрхIача 120—130 процент кхочаш ца еш. Иштта оасаре къахьийар сенаж йоллача хана а. Из хIаннлe 311 тонн кийчдаьд гураха доакъара лаьрхIа 102 гектара тIа дIайийна хиннача рапсахи рожахи.

Шера планагIа сенаж 720 тонн Iалашъе езаш я, цул совгIа иза бIаь тонн йол, ялх эзарен ийс бIаьи силос, 945 тонн ча кийчае деза.

Цу гIулакха лакхе ийнача культурел совгIа боаIаче укх шера дIайийнай бIаь гектара тIа люцерни, пхьал судаика, 58 — горохаца цхьана кен, 18 гектара тIа — силоса хьажкIаш. Люцерна кхоана хьалха дага ба совхозе.

Дика деIаноагIаш я ерригa культураш. Планал совгIа цхьааьнм чубахьаргхиларах шеко яц. ХIаьта а планага хьежа доакъар Iалашдара кхоачам болаш яц хIанз кхою культураш. Из ха а хоаш гураха дIадийна алат чуйнача тIехьагIа, рапс, рожь, хьинача кхаика яхь тIа а доакъара хьажкIаш, кхийола культураш дIас дага ба укхаза.

Доакъар дукхагIа Iалашдара, масала, совхоза контора болхлоех хIаравар декхарийла ваьв Iалаш а ве боахама кхо бIаь килограмм йол хьанха.

Х. МАГОМЕДОВ.

ДЕРРИГА НИЗАШ ТIАДАХИЙТА

Кхоачам боллаш доакъар доацаш хала Iангара дакъар хьайбаш тха района къахьегамхоша. Масала, йоли чии — 50 процент, силос — эшачех кхоалагIа дакъа. планагIа довгIачул шозза кIезигагIа концентрированни доакъар мара Iалеш ца деш чуоцедир соахяа хьайбаш. Дулх, шура яиха, хьайбаш дебаде чIоагIа новкъарло йир цу гIулакхо.

Иштача халача хьалашка шоай низ дIакховчар дир района юрта боахама къахьегамхоша хьайбай продукци яккхараш йоккхараи пятилетка тIехьъярча шера хьалхарча квартала план толамца кхоачашъяра, хIаьта толам а баьккхар. Шура, дулх, фуаш дохкара кхаь бетта планаш тIехьхоачашйир.

Хьийга хало, нийсдалийта гIалаташ дага а кхоабаш, доакъар ма кулла дукхагIа Iалашлар дукха хIанз шоай ерригa торонаш оарцагIъйхай района совхозий кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, юрта Советий исполкомаша. ХIаьта укх шера района къахьегамхоша халкъбоахама планагIа Iалашъе езаш и 21,5 эзар тонн йол, 58 эзар силос, 18 эзар ча, 3,5 эзар сенаж, кийчде деза 1200 тонн баьций витаминни хьоар, 3 эзар тонн гранулаш.

Укх бетта хьалхарча денош КПСС райкома бюроси райисполкоми цхьана яьча заседание оттайир укх месечи Iалашде делча доакъара план а. Цунга хьежна июнь бетта 5 эзар тонн йол, 2,5 эзар тонн баьций витаминни хьоар лакха декхарийла ба района совхозий болхлой.

Геттара дика дIадолладаьд доакъар Iалашдара месечий «Минеральный», «Калаусский», «Верхненаурский», «Гвардейский» яхача совхозашна. Масала, «Минеральный» совхоз. Укх бетта планагIа и эх бIаь тонн йол Iалашъе езаш бар цун къахьегамхой. Из план тIехькхоачашъяьй цар хIанале. АргIаш а дакъ дIаоттальй башха-дика 600 тонн йол. Планал дукхагIа а йолаш из 1500 тонн кийчъе дош деннад цу боахама коллективо шера.

Доакъар Iалашдеш къаьстта дика болх бу цу боахама механизатораша Байсуев Султана, Тагазов Ахьмада, Алиев Мохьмада, Галихалов Висхана. Цонашка эрн тIальния буц хьоккаш ба уж. ХIаьта балха нормаш 180 — 200 процент кхочаш ца еш ди а дIадахийтаца хIаране. Иштта оасаре къахьег хьокха касарех Iойилла буц гулъеш болча трактористаша Даси воIаси БайдаловгIар Мусаси Русланеи, Мадаев Мутуша, Дадахов Ильяса.

Дика вIаштIехьбаьккха чакхбоакх болх Исраилов Адама кулгалдеча баьций витаминни хьоар доаккхаш йолча коллективо а.

«Калаусский» совхозе хIанале 230 тонн йоли 900 тонн сенажи кийчъяьй. Укхаза производстве хьалхалаттараш сайна белгалбаха боагIа буц хьокхаш бола трактористаш Эльсултанов Мусаил, вежарий МутукаевгIар Мовлади Якъуби, Саиев Муса. Норма 12 йолаш 18 гектара тIара буц хьокх царех хIаране цхьан дийнахьа. Цар хьекхар ший хана хьаьца кхоаву стогометатела тIа болх беш вола Гехаев Ослахдир.

«Гвардейский» совхозе доакъар Iалашдераша хIанзе 130 тонн йол, 1400 тонн сенаж кийчъяьй. Изнал из доакъар Iалашдарах баркал ала деза эггара хьалха буц хьокхаш Е-301 яхача ше лелача косилна тIа болх беча Бетиев Халида. Норма 14,5 гектар йолаш юкъера лаьрхIача 19 гектара тIара хьокхо буц хIара дийнахьа. Дика дош ала доагIа кхай тIара Iаи вамилахьа хьайбаш латтаргдолча доакъар хьатIакхухьаш къахьегача Мутаев Ахьмадих, Ажоев Ахух, стогометатели тIа болх беча Эльмурзаев Iалих.

И. ЮСУПОВ.

Надтеречни района юрта боахама управлене начальника декхараш кхоачашдер.

Балхах дика лоархIабу

Ший пхийтта шу дьалча болх бе волавелар Сулейманова Увайс. Духхьашха къахьегама цIиь цо дIабоалабир Ачхой-Мартановски районерча «Новосельский» яхача совхозе баьцадаараш а соацаш а кхебеш.

Укхаларча къахьегамхойла «дика болхло хургволаш вa из дIамига саг», оалар цунах.

— Вакъда сона безаш хина болх кхыгъеко бар, — дийцалуш Увайса — шофер хила безам бар са. Цудухьа 1964 шера шофера курсаш чакхьаьхар аз.

Сулейманов цул тIехьагIа дукха ца хьелуш, Советски Эскаре гIулакх де вахар. Цигара ше цIавеннача дийнахьа дена Ачхой-Мартановски районе шофера болх беш шийх баккха бехк боацаш хьинаре къахьегаш хьавоагIа Увайс.

Ший автомашинаца укх тIехьарча иттех шера тикашка маьхк кхухьаш ва из. Цкъаь-цкъа графикал тIехьа вовлаш, ший хан-ханнахьа дIакхоачийт цо тикашка маьхк. Районерча дукхача юрташка вова из гIулакх дола саг а хьинар дола болхло а санна.

Дика хьожаш лелаю цо ший автомашина а. Ремонт ца еш планал дукха совгIа болх баьб цо, кхом баьб доагора запасни оатхалий.

— Атта бац из болх, — йоах Увайса, цхьа-дале машина лелае еза, шоалагIа дале маькх гIайотта а Iоанкяя я еза.

Иштта дале а, болх безаш хиларо кIордадайтац ше юхьаьнца хьалаьца гIулакх. Шийна балхаца а дукха безача вахаца а са а кьердалуш, толамца болх беш хьавоагIа Сулейманов Увайс.

Э. АБДУРЗАКОВ.

Керда сезон хьатIакхоачаш

КИЙЧА БА

— Тахан а тIехьа баьцадаркаши соми хьачуэца йиш йолаш да тхо, — яьлар «Юбилейный» яхача совхоза консервни завода керттерча инженера декхараш кхоачашдечи Олийн Сергей Александровича. Республике йоккхагIа йолча консервни предприятех ваI я из завод. ХIаьта укх шера дIадахача шерашка еш хинначул дукхагIа 5 миллион условни банка хургйола продукци арахецаргья заводе.

ТIехьара балхаш чакхдонлаш латт хIанз цу предприяте: кIир тохаш, басар хьокхаш ехачара цемента кIийлe юллаш ба.

Ший совхозера меттел «Консервплодоовощ» яхача объедиене кхьча боахамаш-кара а баьцадаараши гомаши хьачуэцаргда цу предприяте. Пonkхача цхи цехашка ергья консерваш, компоташ, дика йохкаргья напсаш, помидораш, кабуц. Укх шера кхы цхьаьнха керда цех а йиллай цига. Цо комсий сок (мут) йоаккхаргья.

Керда цинъ лини оттаьй. Цар помидерех томата пюре ергья.

Кийчъяь яьннай укусно-горячни цех, котельни, кийча йола продукци дIачуэла склад.

Баьцадаараши сомаши хьачуэцара кхоале яь доккхий кIоагаш кийдаьд бетонах пенаши кIийлеп а йолаш.

Хьалха, йоах Сергей Александровича, оаха доагIаше а хий чудотча чамашка цу хецар баьцадаараши сомаш. Хила довхаш дика ха йоаккхар цар консерваш ера, дика йохкара, компоташ ера, сок (мут) яккхара цехаши хьачуэцаде. Цу яккха дика дукха чам боаpa цар. ХIаьта оаха кхашкарех бешаман кареш ма-доагIара дела лоаттадергда укх кIоагашка баьцадаараши соми, царех продукци ера цехашка дIачуэлаьргдолча сахьташка дукх ер а долаш. ТIаккха чам бовре бац цар. Из продукци дикагIа хилийтара боккха лоархIам боаш хIама да, яьлар цо.

Яьлча продукци тIа ёттараш тIера Iоаккхараш лоьна довнхата даькъе механизацаш яьй. Цхьайола керда оборудовани оттаяьй цехашка.

Шера бергболча балха кхоачамхиллал баллонаш, банкаш, шуьшаш кийчъянь яьй.

Завод сезонага кийчъеча дика къахьийгад газоэлектросварщика Буьвин Александр Федоровича, слесара Батаев Салауде, электрика Аслахаков Хьасана, материальни склада болхлою Муцаева Куса, аскараша Корнговгiар Хьажбикарa, Хьамзата, Муса, Исрапила, Мухьмада, кхыбар.

Ю. ЮСУПОВ.

ЙИЛЛАЧА ХАНА

Баьцадаараш хьачуэцара кийчъхуш я республикера консервни заводаш.

— Цхьайола оборудовани керда оттаь а тха предприяте, — яьлар Респотребсоюза Грознески консервни завода директора Садиков Дауда.

ХIаьта тIаи кIалха хийцар тоаль а даьккхад тхо. Иштта ремонт яь кийчъяьй котельни, хайи йиш тела моттигаш.

Цхьадолча даькъе эггаръкха тоаний баьцадаараш кхехкадеш кийчду аппаратура, дукхагIа даьд консерваш банкашка йоккара оттадаь встол. Хьалха хиннаел дикагIа хурйолаш кийчъяьй баьцадаараши сомаши булаш йола машинаш. Цар тоаш гургья уж сихагIа а дикагIа а билеш кийтъеш.

ДIадахача шерашка консерваш еш хьакъеста баьцадаараши довш моттиг нийсло-ра царех сок яккха кхоачам хиллал оборудовани ца хилар бахьан долаш. Укх шера цу гIулакха кийчъеш керла цех а. Цига сок йоакхаргья помидорех, тайп-тайпарча сомех, компоташ ергья, боаркаьул 100 эзар условни банка дукхагIа консерваш арахецаргья заводо.

Укх шера заводе дикка дерхI «Доно кох» яха латока хьаьдергий сок.

ХIанз консервни цехо кIира тохаш, оборудованеца, коридора вIаьрашта басар хьокхаш латт. 20—25 июне баьцадаараш хьачуэцара кийча хургья завод, — яьлар Садикова.

Завод сезонага кийчъеча къаьстта болх дика бу Семенова Евгения, Алиева Жовхана, Хиладоева Любас, Башгаева Нурбике, Абажаева Роза.

Завода шера хьоргйолча банкаех баллонех хIанз йолаш а 80 процент, уж чоттаеш йола лакхаш.

Ю. ТЕГАЛОВ.

«РСФСР ЗАСЛУЖЕННИ ЭНЕРГЕТИК» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Энергетика даькъе доккхий гIуллакхаш карагIдуваларах «РСФСР заслуженни энергетик» яха сийлен цIи лойла

Приймак Александр Михайловича — «Грозэнерго» яхача районни энергетически управлене управляющена, Нохч-ГIалгIай АССР.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1980 шу, 13 июнь.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

САГ ЛОРЗАГIА ВАЬННАВ

Бокъонаш ца телхаяйтара тIаберзабаь «Красный молот» завода парторганизаце беча болха опытах дола дувцар

Укх деношка КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара М. О. Бузуртанова председателан а деш бокъонаш ца телхаяйтара тIаберзабаь болх беча совета заседани хилар.

Заседане ладийгIар 1979 шера 2 августа КПСС ЦК «Правопорядок лораяра а бокъонаш телхаярца лоаттабу къовсам чIоагIбара а тIехьа беш бола болх тоабарах» баьча сацамга хьежжа предприяте партийни кхыча общественни организацеша бокъонаш ца телхаяйтара тIаберзабаь беча балхах завода парткома секретара Е. И. Пучкова баьча хоамега.

Заседане къамаьлаш даьча НГIАССР Министрий Совета председатела заместитела А. И. Иванова, КПСС обкома административни органий отдела заведующе А. Т. Дятлова, облсовпрофа секретара Б. Х. Альмурзаева, республика Лакхехьарча Суда председатела К. Д. Бурмистрова, кхычар белгалдаьккхар завода партийни а кхыча общественни а организацеша КПСС ЦК сацам кхоачашбара тIехьа боккха болх баьнга, цунца цаьна уйла тIаяхийтар долаш долча кхоачамбоацараштех ца деш дисараштен, из болх тоабара наькъаш хьийхар. КПСС обкомерча бокъонаш ца телхаяйтара тIаберзабаь болх беча совето могадир коллективе а заводчанаш бахача моттигашка а кхетам балара, антиобщественни гIулакхаш ца хилийтара краснолотовцаша беча балха опыт дIайоаржаяр. Цунна лаьрхIа я укх дохехьара статья.

Цхьа шу гаргга ха я укх тайпара порядок тхо долча йолаш: хIара бутт болалуш цехий отделий начальникаш директор волча оперативни совещане гуллу. Из производственни совещани яц. Бувцаш хул далкъа дружинай болх, къахьегамен производственни дисциплина телхаярца, къаракъаш меларцеи алкоголизмаци къовсам лоаттабара лешаш, бокъонаш ца телхаяйтара де дезараш. Кхетадеш да уж проблемаш производственни балхаца ца ювзаш ювца йиш йоацилга. Уж толаме къоастаяр юкъарчал доацаш дика Iаткъаш да коллективерча микроклимата а къахьегама овсарле лакхъяра а.

Совещанега хьалхе а кийчлу. Укхаза юкъеоз халкъа тIахьожамхой, къонача специалистий, мастерий, бригадирий советаш, кхыча общественни организацей членаш. Кадраштех бытан волча директора заместитела В. Н. Крапивина гулбеннарашта дIахойт бетта фу даьд, производственни участникашкарча хьали анализ ю. Цул тIехьагIа къамаьлаш ду цехий отделийи начальникаша, завода директора, парткома членаш. ЧIоагIа критика ю харцахьара гIулакхаш хилийтача коллективай кулгалхошта. Масала аьлча, тIехьарча цхьан совещане дукха хIамаш хьадийхад № 12 йолча цеха начальникагара П. И. Солодовниковгара. Дружина порядок лорае арахьа наяцар. ХIана аьнна ац, из сакха дар кхы ца хилийтара даьр фуд?

Уж тайпа совещанеш бокъонаш ца телхаяйтар духьа массе а оагIорахьара беча балха цхьа дакъа мара дац. Из холуш айбир правопорядок лораяра а бокъонаш телхаярца лоаттабу къовсам чIоагIбара а болх тоабарах КПСС ЦК баь сацам арабаьнначул тIехьагIа. Эггара хьалха оаха из документ Iомадир ши эзар гаргга заводчанаш чубоагIача политически экономически дешара ерригаца формашна. Социм кхоачашбара тIерзаль корта бола мероприятеш отта а на юкъарча партийни собране чIоагIийр. Правови кхетам балара дешаш юкъедихьад 1979—1980 шерашка парткомо бергболча идеологически балха перспективни планашта, профсоюза, ВЛКСМ комитета, кхыча общественни организацей планашта.

Кхетам балара болх беш боккха лоархIам бу оаха лекционни пропаганда. Массаза гIулакх а хиний дIаэттад белггаларча тематикагIа 11—12 аудиторешка цхьан ханна лекцеш а ешаш лекционни цаI дола ди дIахьолга. Плана тIа къаьстта моттиг къоастаю цаI долча политденна. ЛаьрхIача тематикаца коллективашка йода «Знание» яхача заводской обществи общественно-политически секце лекторий группа, агитатораш, политинформатораш. Цу дерригне а йиш хулийт наьха уйлаш, цар дIадехараш, хьашташ кIоаргагIа довза. Цуа совгIа № 2 йолча правопорядок лораеча общественни пункте микрорайоне бахача наха хьалхашка бетта цкъа къамаьл ду правоохранительни органий болхлоша. ХIаьта цу тайпарча вIашагIкхетарашка дукха нах гуллу. ЛаьрхIача планагIа лекцеш еш завода общежитошка. Культура ЦIагIа правови знаней университето болх бу кхо шу даьннад.

Завода общежитешка хан-ханнахьа вIашагIъехк хаттарий жопийи сайренаш. ДагадоагIа Деловой яхача улица тIарча общежите из тайпа сайре хинна. ЦIеча уголоке чу ца хошаш дукха нах бар цига. Гулбеннараш вIашагIкхийтар МВД болхлоуцца С. Б. Дедахаевца. Цо хоам баьчул тIехьагIа дукха хаттараш дир. № 17 йолча цеха крановщица Вересюн Лидас, № 14 йолча цеха контролера Литуновская Натальяс, техника-технолога Бондарева Ольгас, дукхача кхычар дийхар къонача гражданина бокъонехи декхарехи дувца аьнна, хаьттар бераш хьалкхедарах дайноаной малагIча бехктокхаме ба, мелча веха а волаш вулам дича сага бехк чIоагIагIа бий.

Тхона юкъерча микрорайоне. «Строитель» яхача кинотеатре гражданий цкъ сход яьй «Антиобщественни гIулакхаш гучадувлийтара профилактика яр». «Вахарера хьинаре никъ — советски вахара хьисапах дIадаккха йиш йоаца дакъа» яхача темагIа. Цига къамаьлаш дир Ленински района юристаше.

Хьинаре правови пропаганда ю «Машиностроитель» яхача дукхатиражи газето, радиогазето, «Комсомольский прожектора».

Антиобщественни гIулакхаш ца хилийтара, къаракъаш меларцеи алкоголизмаци къовсам лоаттабара боккха лоархIам болаш я бокъонаш телхаяра профилактика еш йола совет. Из заводе вIашагIъеллай партийни комитета решенегIа, хIаьта цо болх бу 6 шу а да. Цунца цхьана вIашагIъехкар бокъонаш телхаяра профилактика яреи дисциплина чIоагIъяреи цехий советаш. Уж заводе берайтта я.

КIезигагIа гульелча а бетта цкъа гуллу заводен цехийн советаш шоай заседанеш еш. Цига дувц профилактически балха тайп-тайпара дешаш, къахьегама дисциплинеи общественни порядоки малагIча хьал тIа я хойташ долча хоаманка, цу хьакъехьа чакхдоахача гIулакхех йолча отчеташка ладуагI, правопорядок толхальраш, пьяницаш, прогульщикаш бувц. ДIадахача шера советашта хьалхашка йолаш луш хилар бокъонаш толхаль 154 саг, укх шера хьалхарча квартале — 26. Советаца могадарагIа царие массаненa а доагIаш дола административни бехкаш даьд.

Ала лов сона заводе бокъонаш телхаераштен пьяницаштен Iотгъам бара отта а яь чакхйоахаш хьаддача балхий системи йолга. Тха бокъо я бокъонаш телхаярраш бутт, квартал, шу чакхдолаш яьча итогегIа луча премех цхьадола дакъа е бIарча, кхойтталагIа алапи ца луш бита, салаIара цIенош е санаторе баха путевкаш ца яла, чубеха цIенош далара аргIа тIехьаяккха, ахки замалакьа отпуск ца яла, и. кх. дI. Цу гIулакхех бовла материальни а моральни а оагIорахьара пайда холуш ба.

Совето могадарца дукха хIамаш ду бокъонаш телхаераш доврггбоаца хьалаш хьахоалаш. Цунна лаьрхIа шерра пайда эц сатирически листокех, пенгазеташ тIарчен «Машиностроитель» яхача газета тIарчен карикатурех. Медвытрезвителе хинарех хьийола бокъонаш толхальрех хоам бу заводской радиочу гIолла.

Къаьстта уйла тIаухийт къаракъаш меларцеи алкоголизмаци къовсам лоаттабара. Заводе меттел общественни моттиге а веха бIаргавойтар, делалца эздий доаца гIулакхаш леладар профилактика совето лоархI Iалахмате во. Бехке баршца цхьана цу гIулакха бехктокхаме оа цехий кулгалхой, социалистически яхье классие моттиг яккхара бокъо йоаш йола бригада. Бокъонаш телхаяра профилактика еча совете вIашагIъелла я лаьрхIа комисси. Къаракъаш мелара тIера мел бараш лаьрхIача учете оттабаьб. Царца хIаранеца кхетама болх бу. Нагахьа сакха из во оамал сага шийна ца юталулга хоаделча оаха из хьожаву завода йолча медсанчастерча наркологически кабинете шийн лоIамагIа дарба дайта. Соакха дарба дайташ 100 сагал дукхагIа хилар. ФуннагIа дяча в къаракъ па дутараш, алкоголикаш ЛТП хьожабу. Укх шера заводе хьайийлай 27 сага лаьрхIа наркологически стационар.

Боккха нравственни кхетама болх бу профсоюза заводской комитето. Заводе болх беш я производственни хьисапагIа вIашагIъехка новкъостий судаш. Заводе ерригa 20 новкъостий суд я. Царех цаI я заводчанаш бахача районерча опорни пункте. 1979 шера хьалхарча ах шера цар дийцад 27 дош. Балха тIехьависар, медвытрезвителе хилар, прогулаш, общественни порядок толхаяр — уж дерригa дешаш новкъостий судаша къестаду. ХIаьта а белгалдаккха доагIа новкъостий судий балха тхо раьза доацилга. Милице хьадехийта дукха делаш ца къоастадеш дитад.

Дукха нагирхой ба заводе болх беш. Шоаш болх бе болалуцше нагирхой къахьегам Iомабаь ца Iеш, шоаш хьийцача гIулакха сий де, предприяте цIи боча а болаш лелае, доттагIий лоархIам бе Iомабар — из дерригa атта хIама дац. Ерригача цехашка нагирхошта тIачIоагIбаьб наха сий деш бола болхлой, производстве хьалхалаттараш, къахьегамен тIемен ветеранаш. Хьехамчаша хан-ханнахьа отчеташ тел хьехамчий советашта, цехийи заводен общественни организацешта. ВЛКСМ заводской комитето айхха бувзамаш леладу ПТУ-3, цигара дукхагIа бола къона болхлой ух заводе. Комитете вIашагIъеллай дикагIча къонача болхлоех латта педагогически отряд.

Нарушенеш ца хилийтара тIаберзабаь беча тайп-тайпарча балхах дика пайда боал. Масала, дIадахача шера прогулаш яраш 1978 шера хинначул 197 саг кIезигаьннав, хIаьта болх ца беш дайна сага-ди — 1123. КIезигьеннай нарушенеш а. ХьалхагIа тIехдоахаш малараш мийнача итташ болча наха психопрофилактически къамаьлаш даьчул тIехьагIа дIакхессай из цIарча оамал.

Нах бахача районе общественни порядок лоравран правовой кхетам балараи дукха болх бу шийн лоIамерча заводской халкъа дружино. Ер шу дIадолалуш шIаьха хьажа а хьежа партком чIоагIийр дружина состав, цунна юкъебахийтар дикагIа бола болхлой. Завода цехий, отделий, службай 32 дружинана юкъе ва 1200 сег, царех ахалел совгIа бараш коммунисташи комсомольцаши ба.

Дика ба аьлио белгалбакха безаш ба 100 сег юкъеноагIача завода комсомольски оперативни отряда болх. Отрядо айхха бувзам лоаттабу чурча гIулакхий районни отделий кхувшбоагIарий гIулакхашта йолча инспекцешца а опорни пункташца а. ДIадахача шера завода оперотряд республике иггара дикагIа ярх и аьнна белгалъяьккхар.

Негативни гIулакхашка къовсам лоаттабара общественни организацеш оерзагIа а йоахаш. Завода партийни комитето эггара хьалха уж тIаерзаю кхетам балара болх эргабоахаш тоабара. Оаха чIоагIа теркам тIобохийт хIара сагаца къаьст-къаьстa беча балха, зулам дар карлам болча наха тIачIоагIбу нарушенешта профилактика яра совета членаш, дружинникаш, дикагIа бола болхлой. ХIаьта цох дика пайда а боал.

Дукха я тха къоастае езаш йола проблемаш. ЦIендаа дIадаьккха дац хулиганство лелаелга. Цхьайолча хана хIама ца оелаш бут бехктокхаме оза беларaш. Хьокха процесс йолча хана из хала хул общественни обвинитель харжа! Сагах къахетар дий из? Дацие а дац. Харцахьа хIама даьр бехктокхаме ца оарах кхы а доккхагIа зе доал.

Прогулаш яр бахьанце хIана а дукха балха ха йоаю. Укх массехк шера кIезиглац вытрезвителе чухула нах. Завода общественни организацеша хайра йоакхо яц болхлой дезалий. Тхона чIоагIа дагадоаллаш хIама да сах ютилга дукха дIадарикар. Къаьстта йоакхо е еза да тIайоацача дезалий, хала бераш кхувча дезалий.

Оаха дукхагIа терко е еза болхлоша салаIара. Дарба дарба эша хьалаш вIаштIехьдахара. Хьахете а, завода яц шийн профилакторий, дика кийчъяь салаIара база, шин пионерски лагераш.

Кхетам балар — ерригача общественни организацей декхар. Бакъда цар балха дуста тела безар партийни комитет я. Тхоай заседанешка оаха хан-ханнахьа анализ ю правовой кхетам балара, цу балха юкъера кхоачамбоацараш дIададахара де дезар ду.

Правопарушенешца къовсам лоаттабеча парткома хеттанох керттера дар фуд аьлча, из да ерригача общественни организацей балха эффективность ма могга лакхъяр.

Е. ПУЧКОВ,
«Красный молот» завода парткома секретарь.

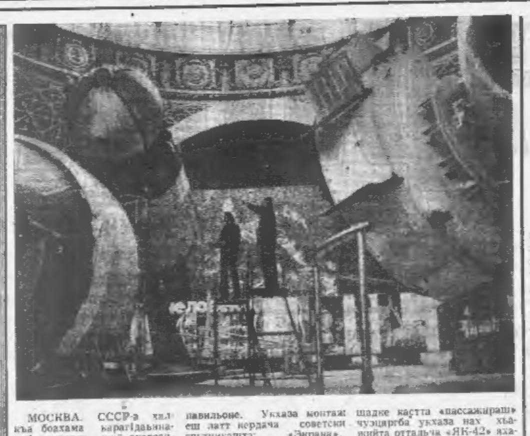

МОСКВА. СССР-а халкъа боахама кхаргIдаьнарий выставка шийн экспозицеш кердайоах. ВДНХ олимпийски шера дукха нах — XXII Олимпийски ловзараш дакъа лоацаш хургбараш хьаьшийн тIаэца кийча луш я.

Дукха керда хIамаш бIаргагургда «Космос» яхача павильоне. Укхаза монтаж еш латт кердача советски спутникашта: «Экрана», «Метеор-2», мукъ кхукъача кемана «Прогресса»...

Тамашийна хоза экспонаташ отталь «Центральни», «Профессионально-технически дешар», «Радиоэлектроника» яхачен кхычен павильонашка. Кийлача площадке кастта «пассажираш» чуэцаргба укхаза нах хьакийта отталь ча «ЯК-42» яхача лайнера.

СУРТА ТIА: «Космос» яхача павильоне керда экспонаташ дIаоттаеш латт.

В. СОЗИНОВЕИ А. МОРКОВКИНЕИ сурт. ТАСС фотохроника.

ЛЕТАЮ ЯХЬА СЕРДАЛО

Мангал сихбеннаб. БIайха хьеж малх. Цигга гучаэнкх «Молния». Тарлуш а ма дий хьоьгI малх хьежжашехьа тIоа сегар-м. Амми укхаьара яраш «Молния» яха листокаш я. Цар хоам бу «Червленский» яхача колхоза доакъар кийчдераша, «Шалинский» совхоза коллектива почин хьал а лаьца, иоашта хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдеш хиларех. «Молнеша» летаю яхьа сердало. Цо дика хьагойт хьалха латтараша доаха рекордии толамаш.

ХIаьтта арадаьннача «Молне» Iурра хоам бир касаргIа улла йол хьагуляьеш болча комбайнераша Строненко Вячеславен Черкашин Владимирен шоаш тIаийца декхараш 170 процент кхоачашдаьд аьнна. Цар экипажа еннай карара кара тела цIе байракх. Цхьан балха дийнахьа 35 тонн сенаж дIайихьай водитела Курносов Александра норма цкъан ахалел кхоачаш а еш. Из а «Молне» хьайтар массенена а.

Жа лоргача пункте вайлар тхоа колхоза комсомольски организаце секретарь Тасуханов Эмеди. Цунна гIадилла да «Молнеш» арахецилга.

— Дувцал миша вIаштIехьбоакх из болх.

— Тха я дилла а листокаш арайоахаш йола тхоа кийчъяь бланкаш, — йоах Эмеде. — Сараьа итогаш ю дийнахьа баьча болха, цирга хьежжа текст а яайийн хьалъол «Молнии». Iурра из бIаргегу колхозхошта.

— Тхо тийша да, — йоах Эмеде дIахо. — «Молния» йоккха влияни йолаш а чIоагIагIа оперативни а средство хиларах. Цо гIо ду социалистически яхь вIаштIехьъяккха а цунах хьахулараш наха дIадовзийта а. Амма тха «Молнеш» Iац къахьегима яхьа цIераш лотайна. «Молния» яхача листоко чувхабу мехьабараш болх во бераш корта бохьбу малараш мелараш.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ХЬАЖАР ЧАКХДАЬННАД

Хьайбай фермайн комплексийн цIеча уголокашка республикански хьажара итогаш яьй

КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо белгалдаьккхад 1979 шера 1-ча ноябре денз 1980 шера 15 апрелага кхаччалца республике хиннача колхозийи совхозийн хьайбай фермайн комплексийн цIеча уголокашка хьажаро хьайбаш толеме Iанарара дехара, хьайбай продукци дукхагIа яккхарам пачхальакхенга йоахарам тIехьа хьайбаш леладераша лелаю социалистически яхь шерагIа йоаржаеи гIо даьлга. Фермайн комплексийн болхлошта юкъера массово-политически болх хьинерагIа бе баьннаб, дукхача цIе уголокашка хан-ханнахьа лекцеш, доклада, яьа итогаш яьй, производстве хьалха латтараш кхестабаьб, агитбригадаш хиннай.

Цунца цхьана цхьайолча районашка (Малгобекски, Сунженски), колхозашка, совхозашка формашна леладир цIеча уголокашка хьажар, Iалашдензар хьайбаш леладерашта юкъера политико-кхетама болх боагIача боарам тIа белга, Iаш замалахьа хьайбай продукташ яхарен пачхаьалкхенга йоахарен планаш социалистически декхараш кхоачашделга.

Республика шоазткъанел совгIа хьайбай фермашка хIанз а йоацаш я цIе уголокаш. Дукхача колхозашкеи совхозашкеи а йоагIа йоакхо яц фермей болхлой хьалаши бытни тоабара, дикагIайола опыт дIайоаржийтара юкъахкаьхьарна бола мела лелабу.

КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо хьайбай фермайн комплексийн цIеча уголокашка республикански хьажара юкъе хьинаре даьча лацарах хьайбаш толеме Iенгара дахарах, хьайбай продукташ дукхагIа яхарах кийчъярахи, массово-политически болх лакхача боарам тIа барахи КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома сийлен грамоташ еннай:

Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза;

Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза;

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза;

Грозненски района «Куларинский» совхоза;

Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза.

Котъаьннарг а лаьрхIа хьалзара моттиг а хьожалый радиоприемникаш а еннай цIеча уголокашта:

Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза шурий ферма;

Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза шурий ферма;

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йолча шурий ферма;

ШоллагIа моттиг а хьожалый транзисторни приемникаш а еннай цIеча уголокашта;

Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза № 3 йолча шурий ферма;

Шалински района «Южный» совхоза шурий ферма;

Грозненски района «Юбилейный» совхоза шурий ферма.

КхоалагIа моттиг а хьожаеш библиотекаш еннай цIеча уголокашта:

Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза № 1 йолча шурий ферма;

Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза шурий ферма;

Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза шурий ферма;

Ачхой-Мартановски района «Ореховский» совхоза шурий ферма.

КПСС горкома, райкомаш, юкъъанцара партийни организацеш, советски, профсоюзни, комсомольски органаш декхарийла яьй хьайбаш леладерашта юкъе беча массово-политически балха тIаре кхоачамбоацараш дIадаха, цIеча уголокех массанахьа а наха идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетам луш, 1980 шера а иттлагIча пятилетка а планаш тIаийца декхараш кхоачаш а тIехкхоачаш а дара тIехьа лелаю социалистически яхь дIахо айара йола центраш хулийтилга Iалашде.

ДИКАЧА ГIУЛАКХЕХ ДУВЦ

Письмой обзор

ИттлагIча пятилетка тIаккхьарча шера бIубенна къахьег Нохч-ГIалгIай республика къахьегамхоша шоаш тIаийца декхараш толамца кхоачашде гIерташ. Царна кхаргIдувлача дикача гIулакхех, шоашта йола а латташ хьинар кхо ца деш болх беш барех, яхье хьалхалаттарий опытах, кхыча темаех лаьца дукха кехаташ ух «Сердало» газета редакцега. Царех цхьадолча кехаташ тIа дувцаш дар лоацца довзийт оаха газета тIарча таханарча обзора тIа.

ИттлагIча пятилетка тIехьарча шера Грозненски дулха комбината коллективо къинаре къахьегаш хиларах дувц тха штате воацача корреспондента Х. Мукаева. Дерригача технико-экономически хьокхамий пхе бетта план толамца кхоачашъеннй комбината болхлоша. Социалистически яхье хьалха латтараш кIезига бац царна юкъе. Царех я Къахьегама цIеча байракха орден лелаеш йола доракхан доадер Даланова Мария. Ткъо шу совгIа я дулх доаккхача комбинате до къахьега. Цуа портрет укх тIеххьарча шерашка хаддаьца хьалтеха доал предприяте сийлен УлгатIа. Дукхаза ахчан премеш, сийлен грамоташ еннай цунна.

Комбината нагирхой дикагIйола хьехамча лоархIаш я Даланова Мария. Цхьа смена дIалхийтац цо шийн смении норма 125—130 процент кхоачаш ца еш. Иштта къахьега Iомабу цо лала латташ бараш а. Шийн опыт доггъяла долаш дIа а йовзийташ, Марияс балхах кхетабаь бола Тутубашева Асма, Мукаева Деши, Маждаева Асет хIана хаддаза чхье хьалхалаттарех болаш ба.

В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе ялхлагIча цехе шийн новкъосташца хьокхам телаш хьанагIа слесарь Н. И. Правдин, яздо цу предприяте холодильни установка машиниста В. Коровина. Ткъаьи пхиъ шу совгIа ха я Н. И. Правдина укхаза къахьега. МоллагIа оборудоване сиха балха тIа хьовзам хилча сиха тоаю цо. Николай Ивановича сийду болхлоша.

Дукха ха я Шалински районерча Сержень-Юрта юкъерча школе Очерхаджиев Ахьмада наьна мотт хьехаш болх бу, яхаш язду тха штате йоацача корреспондента Я. Исраиловас. Цун вIаштIехьдоал цу метта кьайленаш дешархошта йовзийта, из царна безабалийта. Дешархоица цхьана школе цо вIашагIъеллай наьна метта кабинет. Укхаза я писателаша, поэташа язъяь произведенеш, стихай сборникаш. Наьна меттала дика дешаш болча дешархошта хетаьь стенд а я цу кабинете.

МагIалбике бахача «Сердало» газет дешараша Картоев Махьмада Сулаимбекеи Додов Махьмада Мувсаси дувц шоаш хала цамогаш а болаш МагIалбикерча № 1 йолча больнице кхаьчача шоашта дика дарба даьча лорах Мержоев Ахьмада ИбрахIимах. Укх шера кхоалагIа ийсеннав со укх больнице, яхаш язду Картоев Сулаимбека. Кхоазе а сона гучадаьннад лор Мержоев Ахьмад унахошка дика хьожаш хилар, цо дарба дика деш хилар. Со тхлалча лалара кIалхара ваьккхар из ва. Цудухьа газетага гIолла баркал ала безам бар са цунна.

Мержоея Ахьмада ИбрахIима чIоагIа баркал оал Додов Мувсас а.

Дукхача наха, аьлча М. Мусаева, З. Улыбаева, У. Исраилова, А. Кусоева, И. Крапивкос, Ю. Вапулина дехарах Грознерча Моздокски улицагIарча парикмахерски коллективах, цунурча цхьаболча мастерех дувцаш да тха штате воацача корреспондента Я. Цуева дайта каьхат. Парикмахерске коллектива барт-цхьоагIо йолаш, клиенташта дика гIулакх деш хиларах дувц цо. Къаьстта белгалйоакх автора мастер Амерханова Ася Сайпудиновна. Парикмахерске бахкача клиенташца безаме, Iимерза йолаш, царна ма хетта гIулакх деш хиларах даьннад цун сий. Шийн балхах тIехдика кхеташ я Ася.

Иштта дика бувц автора кхалнаьха салонера мастераш Качанова Галина, Касумова Зоя. Цар прическа яьча нхалнахах, мехкарех цхьа саг дIаводац царна раьза воацаш. Уж санна бараш кхы а ба цу парикмахерске.

«Берий ахна дIадаладеннад» яхача заметка тIа хьехархочо М. Гадаева дувц «Зорька» яхача пионерски лагера балхах. ХIара сменагIа укхаза салоIаш хул республика хьун боахама министерстве болхлой 250 бер. Дика кийчъяьй лагерера берашта лаьрхIа йола корпусаш. Пионерски лагере болх беш я радиоузел, овощехранилище, складаш, кхачан блок, бурув а теха артезиански скважина яьккхай, асфальтови наькъаш даьхкад.

Пионерски лагере я бассейн, спортивни комплекс.

«Грознефть» объединене технологически транспорта Старогрозненски управлене болхлоша доахача къахьегама толамех, цар хьинаре къахьегарал совгIа дика салоIаш а хиларах дувц шийн корреспонденце тIа пенсионера А. Ткаченкос.

Дагестански АССР Каспийски форда йистерча Набрань яхача юрта цар шоашта кийчъяьй салоIа воча. 30 менгий дIаоттабе йиш йола цIалгаш хьалдаьд цига. Газ, хий, продукташ чулоттие холодильникаш, кхы мел дола хьалаш Iалашдаьд.

Хьалхарча аргIагIа цига салаIа вахар управленера 30 болхлой цар дезали. Ахка чакхдалалехьа укхаза салоIаргда 240 болхлочо цар дезалешен. ХIанз цига салоIаш ба слесарь Васильев Ивана, маляра Мирошникова Нинай, кхыберий дезал.

Деха моххьаш тIадолех йIаьхен поездаш дIа-юха кхувлара йола керда система балха юкъейоалара хьалха латтача московски машинистъа коллективаша дIадоладаь дика гIулакх Грозненски локомотивни депо коллективо чIоагIа раьза хиина хьалоаьца хиларах язду шийн корреспонденце тIа пенсионера Я. Бубненкос. Из кердадар юкъедоаладеча хьинаре дакъа лаьцад беза мухь тIабола поездаш дIа-юха кхувлача машинисташа Еременко Владимира, Мельникова Анатоле, Босенко Николая, Чернобаев Константина, кхычар. ХIаьта машиниста Гашин Владимира 30 дийнахьа кхоачашйир мовхьаш дIа-юха дахьара кхаь бетта план.

ДIабахача пхе бетта лаадаи дика тIехкхоачаш а еш, депо машинисташа йир 50 миллион совгIа тонно-километр. Цу юкъа машинисташа кходир 233 тонн кокча доагорн пхи бIаь эзар гаргга киловатт-сахьат электроэнергия. Иштта къахьегаш хьайоагIача депо коллективана еннай КПСС Грозненски горкомеи горисполкомеи карара кара тела ЦIе байракх.

Депо машинистъхой дика кийчлуш ба керда алат дIа-юха кхахьара.

ДIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашца — къовсам

ВОНЦА МАШАР БАЦ

Укх шера май бутт чакхбоаллаш Сунженски района Нестеровски станице бахача наьха сход хилар. Сходе гулбеннача наха дикца дешаш дар малараш меларашца, хулиганствоца къовсам лоаттабелга.

Хальа депутатий станосовета исполкомо хьалхегIа а кийтьяьар малага тIехьбаьнна лелачарех, къа ца хьегачарех, общественни порядок телхачарех йола материал. Сход кургхиларах хоам беш доккхача алапиши кхаьь афишаш дукхача моттигашка хьалтехар.

Сход хулача дийнахьа, сарахьа, станицера дукха нах гулбелар кердача культура ЦIагIа. Сход хьаьллаш «Путь к коммунизму» яхача колхоза парткома секретара нов. Ж. А. Ибрагимовс аьлар.

— Тахан вай дIахайта де за, новкъостий, малараш меларашта, хулиганашта, вокхарча балхах къехкачарна цар леладу вирча гIулакхаш вай ца тарлургдоацилга. Хьанча къахьегаш боахьа пах сатиша бахийтац цар. Харцахьарча наьна тIа баьшача наха лергIа шоай дезал а хьалкхебац, производствени планаш кхоачашъяре новкъарле а ю.

Парткома секретара сцена тIа хьатIабовла аьлар социалистически общежите нормаш телхаеча нахага. Царна юкъе ва Батишкин Евгений, Нестеров Иван, Фомин Александр, Бабицкий Алексей, Павленко Иван, ШерцовгIар вежарий — Николайи Александри, Ткаченко Василий, Дугаев Валерий, Марынычев Николай, Шереметьев Сергей, Нетребо Петр, Селиванов Александр, кхыбараш. Царех цхьабараш массехкъаза дарба деш хинна наркологически профилакторе, бакъда цIабаьхкача юха а долладаьд хьалха шоаш лелаьь гIулакх.

ХIанз бIаргаш хьалхьай ца деш, кортош Iочудахийта латт уж.

Дош ду НГIАССР Лакхехьарча Совета депутата «Путь к коммунизму» яхача колхоза председатела Ю. Я. Зиборова. Из малараи алкоголизман профилактика еча Совета председатель ва.

— Станицерча къахьегамхошта хьалхашка, — аьлар Юрий Яковлевича, — доккхий а бехктокхаме а декхараш латт. Колхозхой нача хьалкхеи алапаш кхоачаштра шоай нин ца кхобеш, даларе къахьегаш ба. Цар лелхаяйта дIа ца бохийтаc новкъарле еш ба ераш, хьеракха тIехьбаьнна лела нах. Юхаметтаоттлургдоацаш декхха де ду цар. ХIана аьлча кхашнара балхаш тахан ца даьр кхоана лергла аьнна тIехьдаха йиш йолаш дац.

Нов. Ю. Я. Зиборовс ше къамаьл деш сцена тIа латтачарех доалла во дар дийна а на Iеш, цар дика оамалаш а пиштар. Масала, дика комбайнераш ба Шереметьев Сергей, Нестеров Иван, дика болх бе могаргдолаш ба шофер Павленко Иван, трактористаш Шевцов Николай, Батишкин Евгений, кхыбараш. Бакъда, къаракъо болх хьабайтац царна, дерригача а вы да бехке.

Дехьара а сехьара а хаттараш хоз, малара тIехьбаьнна лелачарех бехкаш доах. «Эхь хет, баьзьз хаьа кхы мергдац оаха». — бохаш бува нонаш.

Балха хана! Из фу яхилга да? Миччa хана моге а малар тIехьдаьккхача сага дегIа ге зе ду, дезалашта кхьоа барт эгIабу, сах шийн деш да хилан, йоахар гулбеннарашна.

Сходе къамаьлаш даьхар хаттараш дора корта бохо малар дукха дезачар са шийна делалехьа ... кхуль. Кхаш. Милице моттигерча отделене начальника волча шиннe майора Батьев Рамзана дика тов къаракъ доахараш в из дохараш а малаш ба. ХIаьта в из меланчар цар гIиякккача бакъахьа хет. Бакъда, царех саг нацар йист хулаш. Цул тIехьагIа С. Шереметьева сесага, Л. Колотаевас, шинна бовзаш болча къаракъ доахачар дIелаш яхар.

Сцена тIа хьатIабаьхар къаракъ доахараш: Кирина Мария, Гольцова Галина, Кузьменко Андрей, Машкова Галина, Абрамова Мария, Макарова Вера, кхыбараш. Уж шоаш леладеча гIулакха дукха эхь хеташ бац, гарн дув.

Къаракъ меларaш массехк бакх къаракъ доахараш а, аьлар зале гулбенначарех цхьанне.

Шоай дорхал кхайкхайир малар доахачарна станицашта, уж бехктокхаме оза лга дийхар.

Сходе бийнар шоай дезалашта доал деш бовза дайи ноаной. Кхыметтел кашамашта гонахьа яь карташ, байнача наха дегIа чурташ дохадеш моттигаш а хиннай станице. ЦIераш яьхар берашта кхетам ца луча дайи ноаной: Боршашвили, Астамиров, Лосев, Хасуев, Гусанов, Евлоев, Дугаев, Зуенко, кхыбараш.

Шоай берашна ца хьожача дайи ноаной бувцаш царех чIоагIа бехк баьккхар юкъерча школа директоро Т. Т. Хишиева. Школон дайи-наноешен цхьана болх ца бича хала да берашта кийсса кхетам бала, аьлар цо.

Сходе къамаьл дир халкъа депутатий Сунженски райсовета исполкома председатела заместитела А. И. Шаповалова. Укхаза дийцача дешаех цхьайола факташ исполкома хоаш яцар, аьлар цо. ДIахо йодача хана оаха цахаддаш теркам тIалоаттаберг ба царна. ТIатеIа къовсам лелаберг ба малараш меларашца, из хьадоаккхарашца, общественни порядок телхаерашца, болх ца берашца.

Дика дворец я шун яр, хоза зал я вай чудар, Сона лов шо укхаза «наст-наста вIашагIдеттадалар, тахан дийцар мо дош а цо дувцаш, дикача концертага ладугIилга, хозача кердача фильмага хьожилга, къахьегама ди чакхдаьча оаш укхаза дикка салоIалга.

Сходо нестеровций вахара а быта а новкъарле еш дола кхоачамбоацараш дIададахара тIаерзаль резолюци тIаийцар.

С. КОРАБЛИНОВ.

Советски вахара хьисап

КЪАХЬЕГАМ—ДЕГАГІОЗ

Дукхача шерашка шоаш Іоаръ знанеш гонахьарчарна камаьрша дІателаш, дега йІовхалца балхацара безам совбоахаш, кагирхошта нравственни йхетам луча хьинаре дакъа лоацаш бола нах кІезига бац Шалински районерча «Серженъ-Юртовский» совхозе. Царех я Іаьсий леладеш йола коммунист Чикуева Зималу а.

Хьайбаш леладеча Зималус къахьега ткъо шу совгІа ха я. Укхаза балха йоагІача хьина хьайбаш леладара цхьаккхе опыт йолаш яцар яз. Херха профессии карагерзае, толамаш даха новкъостал дир цунна новкъосташа.

З. Чукуевас баркал а оалаш массаза дагалувц балха енача хана шийна новкъостал даь, хьайбаш леладе шийна товзал енна хьехамчаш. ХІаьта ишта хила доагІаш а да яз. Цiена дог долча хьехамчаша камаьрша дІатеп шоашта ховр зІенагІболча новкъосташта.

— Оаха доккхал ду Зималух, — аьлар совхоза партхома секретара Ш. Даудова. — Камаьрша дог долаш саг я из. Социалистически яхье массаза а коталонаш йоах цо. Цун сийна каст-каста айю къахьегама сийлен байрахх, цун сурт хьалтеха доал сийлен Улга тІа, хІаьта карара нара тела цІе вымпели ахчан премии дукхагІа йолча хана цунга кхоач.

«Серженъ-Юртовски й» совхозерча Іаьсий леладерхочо шийна яле шера план кхоачашъяьй В. И. Ленин ваь 110 шу дузаш. Социалистически яхье лакха хьокхамаш дахарах Зималуна парте обкома а Ленински а сийлен грамоташ еннай.

— Даьхен руанъа дебадегга, наьха хьал-торо тоалуга а оаха беча балхах тийша дола хов сона, — аьлар иттлагІча пятилетка байрахх лелаеш йолча Чикуевас. — Цудухьа хьинар айденна, ленински хьисапе болх бе безам ба са.

ПланагІа хьайбашта денибуси 450 грамм доал Іотlатоха лаьрхІа хиннача Зималус кхоабачарна 740 грамм ІотІакхет. Хьайбаш леладеча комплексе эгтара лакхагІа бола хьокхам ба из.

Йовзаш йолча Іаьсий леладерхочунна хьалхара опыт шерра дІайовзийт совхозе. Укхаза арахецача «Молнешаь», къахьегама листаша, пенгазеташа дувц Чикуевас уж толамаш мишта доах.

Зималу кагирхой хьехамча я. Дукхача къонача мехкараша хьийхай цо хьайбаш леладерий гоизал. Нанас дийча хьехарах ферме балха еннай цун ши йоІ — Хьаваи Маликани. Мехкарий а шоай нана санна, Іаьсий леладеш ба. Цо новкъостал а деш, тахан балха хьалхалаттачарех ба уж. Шоай нанас санна тІехкхоачашъю заданеш, укхаза корабаьб царна дега беза болх, шоай ираз.

Коллективо доккха сий даьд цар. Гирнева Хьава КПСС членалла кандидаталла хьаийцай, райсовета депутаталла хержай, Мачигова Маликан а я КПСС членалла кандидат, НГІАССР-а Лакхехьарча Совета депутат. Ишта шоай сий дараь доакххал а деш, къона Іаьсий леладерхой а ба хьинаре, ниа ца кхобеш къахьегаш.

План а тІанйца социалистически декхараш а тІехкхоачашдаь а ца Іеш, шийа опыт кагирхошта дІалуш, уж шийва вийсса къахьега Іомабелга керттера декхар лерхІ З. Чикуевас, цо тІанйцача декхарашта юкъе из белгалдоаккхаш цхьа пункт я.

З. Чикуевас дика болх баьца Іеш, хьинаре дакъа лоан коллектива общественни вахаре а. Из совхоза парткома, КПСС РК член, агитатор я.

— Со тешаш я, — аьлар Зималус, — дега йоахал Іа наха дукхагІа дІа мел лу, саг ше ккы а ираз долашагІа хулилгах.

— Цудухьа, се агитатор хиларга хьежна сай новкъосташта, къаьстта кагирхошта, вай вахара хьисапа идейни принципаши нравственни нормаши йовзийта, уж коммунистически хьисапе къахьега Іомабе гІерт со.

Х. МУКАЕВ.

Кхоана—медицински болхлочун Ди

ЕЗАГІЙОЛА ГАНЗ

Советски халкъа унахцІенон партеи правительствай хадданза йовкхо ярах вай мехка хьахиннай унахцІено лораяра низбола материально-технически база. Вай мехка бахача нахах 10 эзар сага лаьрхІача стационарни дарбан учрежденешка 123 меnги кхоач. Цига шера дерба деш 60 миллион гаргга саг хул, хІаьта лораш СССР-о цхьа миллион гаргга ба.

Халкъа унахцІено лораяра советски система СийлахЬ-боккхача Октябра карагІдаьнна доккха хІама да. Сийлахь-боккхача В. И. Ленина Советий Іаьдала хьалхарча шерашка куле яадаьд къахьегамхой унахцІено лораяра тІадерзадаьча 250 декретаи соцаман. Вай медицина керттера дикадир из профилактически лостам болаш хилар да. Ишта, хІинра шера мехка поликлиникашка профилактиках чакхвоал 150 миллион совгІа саг. Советски унахцІено лораяра система лоархІаме дакъа да сихача медицински гІон служба а. Юкъера дІалаьрхІача шера 78 миллион моттиг нийслу цун болхлой наьха могашал лораяра оврцагІбоалаш.

Вай общество а цунца цхьана халкъа унахцІено лораяра а дегІадара хІанзарча этапе керттерча декхарех ца! да медицински кадрашта идейни, профессиональни а этически а кхетам балар. Из декхар айхха дувзадеша да бахача наха медицински гІулакх дара дикал а унахцІено лораяра учреждений балха культура а лакхъярца, гражданий шоай унахцІено лораяра йола конституционни бокъонаш кхоачашъяра де мел дезар диза Іалашдарца.

Партеи Советски правительствай еча ноакхоина шоаш ца кхобеш къахьегарца жоп лу медицински болхлоша. Уж хиннахьа а дика а кховчашде гІерт лазарашта профилактика яра, бахача наха ма доаггІа медицински гІо-новкъостал дара тІадерадаь гІулакхаш. Цудухьа ухи лоархІалу къахьегамхой унахцІено лораяра, нах цамогаш хиларен лазарех боарен боарам лохбара, общества къахьегама ресурсаш лораяра декхарех. Дукхи дукхагІболча лоараша, юкъерча медицински персонала а унахцІено лораяра кхьболча болхлоша а лакхха айнь дІакхуъ советски гуманизма байрахх, цар шоаш ца кхобеш безамцеи кхоачашду шоай граждански а профессиональни а декхар. КПСС XXV-ча съезда решенеш, «Халкъа унахцІено тоанра дІахо де дебарий хьакъехьарна» парте ЦК-а СССР Министрий, Советски социално дІадехараш вахаре чакхдоахаш, советски медикаша халкъа а паччахьалкхен а хьалхашкара шоай декхар кхоачашдеча шоашпара гойт лакха политически сакхетами къахьегама хьинари. Медицински учрежденешка яьрначча социалистически яхье дакъа лоацаш 5 миллион гаргга унахцІено лораяра болхло ва.

Берригача мехка медикаш санна, медицински болхлочун Денна дикача толамашца накъабаьхкаб НохчГІалгІайчен медицински болхлой а. Ухх тІехьарча шерашка республике хьал а яь эксплуатаце дІаеннай тоъал дукха керда дарбан-профилактически учрежденеш. Царех да Грознера № 1 йола берани лу цІа, Ножай-Юртовски центральни районни больница, Малгобекски центральни районни больница. ХІанз хьалъеш латт Грознерча №№ 4, 6, 9 йолча горбольницашнаре дарбан корпусаш, республикански больница терапевтически корпус, кхьяраш. Ишта алсамъяьнний унахцІено лораяра бюджет, вІашагІъеллай нах бахача моттигашка квалифицированни медицински гІулакх дара йола районашта юкъера отделенеш. ТІа-тІа дебеш доагІа медицински болхлой мутІараш. ХІара шера республике къахьега хьиух мехка медицински дешара заведенеш йистехьа 230—250 къона специалист.

ДІахо эргабоалаш тоалуш боагІа поликлиникай болх, цига вІаштІехьдаьккхад сайрийна, шоаттеи цІейш дозчен деношка унахой тІайнбелга; регистратурай балха формаши методаши дикагІа вІаштІехьъяхарах лакхбеннаб бахача наха гІулакх дара культура боарам.

Таханарча дийнахьа НохчГІалгІайчен унахцІено лораяра учрежденешка къахьегаш йоккха интернациональни коллектив я. Царна юкъе ва 2598 лор (царех 1309 кхалсаг а йолаш), 7 эзар совгІа юкъерча медицински персонала болхло. Лораша юкъе нохчашха 696 саг ва, хІаьта гІалгІаех — 243 саг.

Медицински болхлочун Ди дездеш цІераш яха лов унахоша а цар гаргарта наха а чІоагІа сий деш болча лорий а юкъерча медицински болхлой а. Царех ба Грознерча 6-ча горбольница терапевтически отделене заведующи Л. А. Пальчевская, № 2 йолча берани деча цІен лор-педиатр Е. М. Евлоева, республикански больница психиатрически отделене йоккхагІйола медсестра З. Д. Альпнова, Шелковской районерча Бороздиновски фельдшерско-акушерски пункта заведующи А. П. Донскова, Шалински районни больница лор-терапевт М. А. Джарулаев, Надтеречни района Горагорски медсанчаста лор-отоларинголог Х. А. Татаев, Малгобекски центральни райбольница лор-эндокринолог А. Д. Сагунова, дукха кхыбераш.

Республика берриге медикаш цІейца дийцаллa а бувцаш, шоай берхатеча балха тІа цар камаьхал ялар, уж моганмаьрша болаш ираз бахар лови лоьца баккхи дог доагІа. Шей даьккъала хилда шун, новкъостий!

Б. КИНДАРОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР унахцІено лораяра министра заместитель.

МоллагІа орган дІаяккха лерхІаш волча лоро уйла е еза из сенца юхаметта оттаергья аьнна. Цу гІулакхий хадданза уйла а еш бу медицински Іилмай доктора С. Н. Лапченко берриге Іилмаи болхи хирургически практикеш. Отоларинголог вола из лергашта, къамарга, меража хулача лазарашта дарба деш вар санна вайза ца Іеш, къамарга шоада дарба деш а воазаш а ва.

Массехк шу хьалха саг ца валийтара къамарг а шод эррига а дІаяккха йийзар. Из дІаяьккхачул тІехьагІа сагах, хоаш ма хиллара, ниваллд ма хулий. С. Н. Лапченкос ший коллегашца цхьана Іалаьмате говза къамарга шод дІаяьякха ца Іеш, из юха хьа а ю.

Духхьал «скульптурни» къамарга шод хьавІашагІйоллярах кхоачам бац. ЛоархІаме да цун функцеш кхоачашъе йиш йолаш саг хилар боарам садаха, хІама даа, къамаьл де — бокъонца вола обществера визза член цо шийт лоархІаргволаш.

Баькъда, больницера операцеш — из художника мастерске яц. Укхаза дерриге а чоалханегІен бехктокхамегІен ва. Къамарга шод дІаякха езача яхаьча лазар долча сага из юхаметта мишта оттаергья яхаш уйлаш еш бар Лапченкопа цхьана цун коллегаш Іилмахой — Д. Н. Тарасов, В. В. Рево, В. В. Державов. Керда методика кийчъеча хана уж берригаш а экспериментий, хІама лахара, норадара наькъагІа, тешаш хиларен шеко хиларен наьгъагІа толамга баьхкаб. Юххера а аьттув баьшаб. СССР Министрий Советерча изобретенеи открытеи гІулакхашта йолча Паччахьалкхен комитето къамаргий функцеш юхаметта а оттаеш къамарг дІаяккхара йола эффективни методика хьаяра йола цар приоритет чІоагІъяь.

Керда теори лораеш а хала а практикагІа чакхъяьккхай, цига лоархІаме ярех фактор — хе. Хано къакьокх лазар кхийттар мишта тоалу. Доктора Лапченкос операци яь болча пациентех дукха дукхагІбараш из волча профилактике могаш бола нах санна ухаш хиларо тешал ду из бокъонца йола Іилман коъало хилара.

СУРТА ТІА: медицински Іилмай доктор лерга, къамарга, меражa Іилма-тохкама Московски института лазар кхийттача наха хирургически реабилитаци яра группа кулгалхо С. Н. Лапченко.

В. ХРИСТОФОРОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Бахача наьха унахцІено лораяра дукха а тайп-тайпара а дарбан-профилактически болх чакхбоах Грознерча Ленински района № 3 йолча поликлиника коллектива.

Укхаза кІезига бац шоай гІулакх дика довзаш, нахаца Іимерза а цар хьашташка массаза а хьажа кийча бола лораш, юкъера медицински болхлой. Иштта чарех я поликлинике цхьайтта шера къахьегаш йола лор-невропатолог Сагаева Тамара Шамсудиновна. Дег тІара баркал оал цунна наха шоай гІулакхага из массаза а дика хьожаш хиларах.

СУРТА ТІА: унахочунга хьожаш ба Т. Ш. Сагаеван (юкъерьяр) медсестра Л. В. Джаутхановаи.

И. ПЛИЕВА сурт.

НАХАЦА ІИМЕРЗА ЙОЛАШ

К. Станиславске аьхад, театр вешалкагара дІадолалу. Уж дешаш дарба деча учрежденешта доаладича ала йиш я: поликлиника регистратурагара дІайолалу. Регистратура аьлча, цкъарчоа хета тарлу фуд укхаза сел чоалхане дар? Нах дІаязбелга, учет лелаелга... Из мара дий из? Бакъда, цу тІа чакхдалаш цун гІулакх. Регистратура медицински учреждений балха тІа лоархІаме участок я. Эггара хьалха унахошта духьала болхараш, царца къамаьл дераш регистратораш ба. Уж гов а ца беш лорашка дІахьокабелга, еррригача поликлинике саббаре болх белга вІаштІехьдоаккхилга дукхагІча даьъе царех тийша да.

Дукха нах чубоагІаш поликлиника я Грозненски городской 9-ча больница яр.

— Дийнахьа кхо бІаь гаргга саг воагІа тхо долча, — йоах поликлиника регистратуре болх беча Попова Надежда Михайловнас. — Ховшма дий, хІара унахо шийгара лазар чІоагІа хеташ, шийга лор сихагІа хьежача бакъахьа хеташ волга. Эггара хьалха оаха гІулакх ду СийлахЬ-боккхача Даймехка тІема инвалидашта.

Уж гоабергбоацаш цар карточкаш хьа а хержа къастача гархе тІа литт.

— Цул совгІа, — дІахо дувц цо, — цамогаш болча наха юкъе хул тІехьа ца вовккхаш лор волча дІакхоачаве везаш вола унахо. Ишта гІулакх нийсделча, цун номерок дІаелча далац тхо. Ма хулла сихагІа лор волча из дІакховчаве хьож.

Гелтара дукха болх бе безаш хул регистратораш грипна эпидеми йолча хана. Кхоза диэза дукхагІа хул цамогаш бола нах. Іурра дена сарралца цхьаи минута Іолохбала йиш хилац царга.

— Тха поликлиника хьалъеча хана дийнахьа 100 саг тІаэца лаьрхІа хьаьяр. Цу хана хІанз миссел дукха нах бахацар укхаза. — йоах больница керттерча лоро Э. Е. Богдасарьяна. — ХІанз дийнахьа хьалха лаьрхІачул кхозза дукхагІа нах тІанйбеча хана, чІоагІа хала хургдар тхона хІаране шийгара доагІар ца доре. Укхаза къаьстта белгалбаккха беза регистратуре болх беча Н. М Поповай болх. Хьинар долаш наха тІера саг я из. Цкъа хьалхадаккха дий задац тха цун фу де деза, аьнна.

Ткъаь диъ шу даьннад Надежда Михайловнас укх цхьан регистратуре болх бу.

— Фу хьал да хьога, миштa хет? — аьле ший гаргарча наха санна духьала йода из дарба де баьхкачарех дукхачарна.

Нахаца Іимерза хиларах, хьинаре баь болх белгалбоаккхаш дукха совгІаташ тийннад Н. М. Попована. Царца я Ленински юбилейни медаль, 1966 шера дена коммунистически къахьегама ударник а йолаш дьайоагІа из.

Аравоалаш хьаттар аз

— Черноречьера укхаза балха Іоаха гьна ецй хьона? Цигача цхьанахьа балха дІа хІана оттац хьо?

— Іа фу ах? Шийна бевзаш а бовзаш а болча наха юкъера дІаьнна дІа мишта гІоргъя? А, соня из дага а дехадац. Со-м укхаза хьалъеш латтача цердача корпусе а болх бе дага я, аьнна, жоп делар Надежда Михайловнас.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

ІОДЗОЛ ДЕХЬАРА

Социалистически мехкашкара хоамаш

«ФОРДА БРОЙЛЕРАШ»

Задар яхача форда йисте уллача югославски городерча энтузиастий группас Новоградски залива хи чу Іочуллхийтача клетка чу лососеви фух дола форда чкъаьрий хьалкхеду. Уж да ихтиологаша лососево-окуневи чкъаьра оалаш бола люблин укхаза форда е дошо форель оалаш бола ораден. Фордашкарча хишка тІа-тІа кІезигагІа кийслуш долча царех деликатес лоархІ. ХІанзлехьа 60 тони чкъаьрий хьалкхедаьд.

Югославски специалисташа вывод яьй: фордашкара чкъаьрий промышленни масштабашка леладара дерригa хьалаш долаш да. Гаргарча хана «фордашкарча бройлерий» низалаш шера 5.5 эзар тоннага кхоачаш лакхлургда. Цул совгІа ишта хьалхедеча чкъарашка шозза кІезигагІа мах дІабода форда чура лийцачарел.

(АПН).

МОНГОЛЬСКИ КІУВСИЙ ФАБРИКА

Эрдэнэт яхача монгольски городе кІувсий керда фабрика хьалъеш латт. Арахецача продукцега диллача Улан-Баторе цу тайпара йолча предприяте лучул шозза дукхагІа продукце лургья цо. Цул совгІа предприяти хьальялга чІоагІа лоархІаме да Эрдэнэте баха нах балхашка дІанийсбара.

ХІара шера кІувса 650 эзар совгІа квадратни метр арахецаргйолча фабрика хьалхаре яргІа болх бе йолалургья шу йистедоалаш. ДІахо йодача хана предприяте никалаш 1.3 миллион квадратни метрга дІакхоачаде лерхІ. Советски Союзера, вежарашха долча кхыча социалистически мехкашкара хІанз хьаьха йоленнай станокаш, машинаш, оборудованеш, уж толамца дІаоттаеш латт.

Цунца цхьана фабрикана кийчъеш я квалифицированни кадраш. КІувсаш дечар, ремонтнний дикалга хьежача контролерий, мастерий говзал карагерзаеш СССР-а ворхІ городе деша болабеннаб монгольски 250 йоІн дІамига саги.

СЭВ чудоагІача мехкаша технико-экономически новкъостал а деш, МНР-е хьалъе лерхІ йігача промышленноста 20 совгІа йоккха предприяти.

(АПН).

СОНИЙ БЕШАМИЙ ГІУЛАКХАШТА БОЛА ГОВЗАНЧАШ

Болгаре кооперативни боахамашка, аграрно-промышленни комплексашка хьатІаэттай арара балхаш ду ха. БаьцагІа тоаденнача аватий кхаш тІа гІолла хьувзаш я удобренеш тессаш йола юртабоахама авиаце самолеташ. Ремонтни мастерскешка кхашка араялийталехьа цІаьхта а хьожаш ба техникага. Лабораторешка къестадеш латт дикача сортах дола фу. Шоай балхаш да соний бешамаш лелаерий а. Искусственно хий дехкача майдашка хьувкъама программировани е а йиш хургья цар, максимально мел Іажаш, кхораш, хьачаш хІара гаьно лургба лархІа. Уж прогнозаш уттье гІо ду царна Пловдиевана гонахьа далаш опытни кхаш, лаборатореш, продукця лоаттаю моттигаш йолча плодоводства Центральни Іилма-тохкама института балхахоша.

— Дукха да тха укх шера шефство лелаю боахамаш, — дувц института директора заместитела Тодоров Веселина. — Тхо да, ала йиш я, сом лелабара гІулакха йола Іилма-тохкама бази, кооперативашка юкъекхуьа кийча тоаль технологии инженерни проекташи лоаттаераш. Тха специалисташ каст-каста хул бахамашка бахе, цига де деза дІахьех, специализировани гІо ду. ХІаьта из дерригa а болхлой договорий кІийлен тІа ду, боахама расчета принципагІа. Дерригa деш дола балхаш шоашиа дІадахар юхаметтаоттадеш, рентабельни хилар — таханарча дено дІадехар. Тха институт Іилма-производственни комплекса чуйола, хІаьта болх боахама расчета принципагІа а бу.

Тха тхоай а я соний гаьнаш тІайолаш майдаш, продукце производства даькъера шера йола планови заданеш а я тха. ДІадахача шера, масала, чубера эзар тони совгІа эггара дикагІа бола Іажаш, 120 тони персикаш, клубникаш, гуржий боалаш. Из института тІабоагІа пайда ба. Берригa сом торгови организацешка дІачубешаб.

Амма керттердар-м, шеко яц, тха Іилма разработкаш, агрохимически опыташ, селекционни материал хьахаркар, боахамаша чІоагІа хоатташ йолча кердача машиний конструкцеш уттаяр да. Къьнача Іаьдалага лелладац хІанз бешамашкара гІулакхаш. Бешамаш лелараш хьалха лаггача агротехникана, кердача сорташта, йоккхача механизацена тІехьа ба. ХІаьта тха берригача 35 Іилмай кандидаташа, 6 юртбоахама Іилмай доктора, инженераша, химикаша лаборанташа дукха балхаш ду бешамаш дикагІа летийтара, механизаце гІонца дІабода къахьегам ма мотта кІезигбара.

...Дукхи хама я соми комсаши хьувнъаш хилaрегІа болгарски лаьтта цІн хеза дола. КІай-разови лилай нъахъ отт бІаьсти цун аресашка. Амма алхха ак бІаь шерал кІеззига дукхагІа хамара яц Кюстендилен Драновен сом лелабара йола духхьашхара ши опытни станци хьаххина, цхьабакъда бокъонца дола цу хьакъехьара Іилма тохкама балхаш доладеннадац халкъа Іаьдал эттачул тІехьагІа мара. ХІанз укх сахьате Болгаре болх бош я сом лелабаре йола цига Іилма-тохкама институти пхиъ специализировании опытни станция. Уж дика йовзаш я республике меттел доазол дехьа а. Доккхал а деш дувц института балхахоша шоай шерча бувзамех, опыт, дІайогІа материал. Іилма литература шоай профилагІа йолча советски Іилма-тохкама учрежденешца хувцарах.

— Украинера, Молдавера, Россера каст-каста ух тхацига советски коллегаш, — йоах Тодоров Веселина. — Тха Іилмай балхахой а хул СССР. Цхьана разработкаш уттаю, даькъача толамех йола отчеташ кхухьийт вІаши, дІа-юха моттигерча хьалешца эргаьккхе тоаю бешамашта йола керда техника. Дукха ба тха дика доттагІий Мелитополе, Мичуринске, Умане, Нечерноземни полосерча институташка. Цар гІо ду тхона сома культураша — Іажашта, персикашта, бІаьрашта районировани яра специализаци е.

Болгаре Іилма-тохкама учрежденешта соний культурашта специализаци яр а керда гІулакх да, амма опыт йолча бешамаш лелаераш яххача бесса, пайда лу цо. Цудухьа, нагахьа санна бокхача мерзача гуржий боалах къамаьл хуле — цу сахьате цІи йоаккхаргья Кюстендилерча института, хоза хьаж йола персикаш хьоайича — даганохийт Силистра, чам бола миндаль Приморьлца бувзам болаш я. ХІаьта Пловдиевча Іилма-тохкама института цІи дІахозийта хІама да эггара хьалха цун дикагІча сортах бола дошо бесара Іажаш, совгІа эшашагІа доацеш 520 сортага хьежаб укхаза. хІаьта царех 50 паччахьалкхен ассортимента юкъедихьад. Селекце кІийлен тІа хьадаьча моттигерча сортех дика дІаянза я шинъ кердача сортех йола малина — Болгарски рубини Шопски цІеари, Елей, Буря, Стрижова лха боккхий хьачаш, касто кхачача сортах бола кхораш.

Амма духхьал селекцеш яь Іац институт. Іилман кІийлен тІа сом лелабаро чулоац агротехника, механизаце, соний гаьнаш лораяра даькъера керда разработкаш, бешамаш лелаерий къахьегам хьаькъалагІа вІаштІехьбаккхар. Іилманна карагІдаьнараш юкъекхаьхьара лаьрхха отдел, Іилми технически совет а я институте. ХІанз укх сахьате, масала, боахамашка производствана юкъекхуьаш латт 13 органьника тоаяь технологи — листовой диагностика методаш, капельни орошени, бешамашта овнаш деча хІамашта духьаларча кьовсама биологически способаш, ши-шегІа лелача машиний гІонца сом механизировании чуэцар.

Института лабораторешка интенсивно ду тохкамий балхаш.

Поккхийча майдаш тІа я Болгаре соний, ягодий плантацеш. ХІаьта а хІанз каст-каста го йиш я мехка духь-духьача округашка го йиш я дІаегІа къона гаьнаш гІайнцеча нормех йоагІачул иттазза совгІа листагІа йола Іажий бешамаш. Цунах оал кхотаьь гаьнаш дІайогІар, цо изэамиссеш йолча къаьнача тайпара гаьнаш огІача майдачул массехказа дукхагІа лу сом. Цу тайпара йола Іажий беш го йиш я, масала, Пловдиве водаш — кхоалагІча шера бакъонца лата йолалургья из беш.

А. КАЗЮКОВ, АПН соб. корр.

ХАОТТАМИ ДІАЙИЙНА ХІАМАШИ

ДІайийнь алата культураш дегІаяххара дола агрометеорологически хьалаш соахкарчул аьттув болашагІа да укх шера. Боараме температура а йолаш апрелен маги дика догІаш дийлхад. Дукхача районашка нормагІа долчул дукхагІа дийлхад догІаш. ХІанз майдане йола лаьттанцара тІоадал дукхача шерашка а соахка а юкъера лаьрхІача хинначул дукхагІа я. Бакъда, хІаьта а цхьадолча дІайхача деноша дикка докъалу лаьтта, къаьстта республика къилбаседен оагІорахьа. Цудухьа къувкъам дика хилийтара кхашта хий детта дезилга дицдалийта йиш яц.

Ялата культураша ва баьккхаб. Гурахьа дІадийнача кІинен мукхан шура чуйоссаш латт. Гурахьа дІадийна ялаташ метрга кхоачаш лакхлуш доагІа. Яьча расчеташа хьохьовх дукхача кхашка ялата фийг июнь бетта кхоалагІча декаде чІоагІлургхилар, уж ханаш дукхача шерашка хуларашта гарга я. Июнь бетта тІеххьарча ихе дийнахьа юкъ-юкъе ялат чуэца доладе а тарлу.

Дика аьттув болаш хьалаш да укх шера бІаьсти дІадийна ялаташ дегІадахкара а. ХьажкІашо лорд хийцай. Кхоачам хиллал йІовхалли тІоадаля хиларо гІо ду хьона дикъар дукхагІа хилийтара. Юххьанца дІайийна хьажкІаш ах метрга кхоачаш лакхъеннай. ДІайийнача хІамашта массанахьа а кхоачам боллаш тІоадал Іайнай. Ах метр сомача лаьттан тІоанах 55—80 миллиметр тІоадал йоал, хІаьта метр сомача тІоанах — 110—120 миллиметр. Лаьттан температура 10 сантиметр кІоарга долчара йистача 19—22 градус я. Ший хаппахьа агротехнически мероприятеш чакхъяьхача кхашка гидруаргаш, шекара свекла, коартол дика тоаенна я. Июнь бетта дикагІа дегІайоагІа йомидораш, нарсаш, баькламанаш, кхыйола баьцадаарий культураш. Иштта дукхагІйола юргбоахама культураш дика тоаеннай. Бакъда, сихха оасарах мукъна йоахе цхьайола культураш во хьувкъар кхерам болаш я. хІаьта цхьадолча боахамаша цу гІулакха йоагІаш йола йовкхо а яц.

ЧІоагІа дика тоаеннай дІадийна а ярий тІаьхьина а баьцаш. ХІанз йол кийчъе йолаяьй. Ха ца тулийташ из гІулакх сиха чакхдаьккхар тоташ а хургва кхоачам хиллал дика доакъар Іалашдергда цо.

Июнь бутт чакхбалалца байсана 13—18, дийнахьа 25—30 градус йІовхал йолаш хаоттам хила тарлу. Юкъ-юкъе догІаш делхаш хила тарлу дукхагІча даьъе шолагІча декаде. Ерригa хургйола йоагІаш 60—90 миллиметр, лоамашта юхерчеи лоамашкарчея районашка — 100 миллиметр совгІа хургья, из нормага гІоргташ я.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО, инженер-агрометеоролог.

США. Майамерча негритянски кварталашка бехача наьха цІий Іодахийта гІерт американски Іаьдалаш. КІайча цІено бокъо сина бола автоматически топаш, ручной пулеметаш, бІаргаш делхаду газ чуйоалла гранаташ йолаш бола къаман гвардe салтий полицейскешца цхьана тІалаьттьача Іазапо, расови дискриминаце, къело, бокъо йоацаш хиларо корзагІбаьха неграш боабе гІерт.

СУРТА ТІА: ер бераш — Майамерча Іазапа тешаш ба.

ЮПИ — ТАСС телесурт.

Къамий вошал — литературай вошал

Российски Федераце яздархой Союза балха практике белтала дика гlуллакх да хан-хиннахьа республика регионашка ший секретариата арахьара заседанеш чекх йоахийта. Газет дешаршта дика дагадоагlа массехк шу хьалха цу тайпара заседани Грозне хинна. Цига гlуллакхаца лоархlамеча дешаех, литературий граждански а творчески а декхарех лаьцна, яздархой, къаьстта а къоначар, говзал лакхъяра наькъех хиннача къамаьлехи творчески вlашагlкхетарехи дика бериат даьлар Нохч-Гlалгlайчен яздархошта сайна, ерригача Къилбаседа Кавказа барашна а. Цу хана деиз хьанхеллай итташ лаьнха идейни а художественни а боарам болла произведенеш, литературе тlа-тlа иизболаш боагlа къонабарата.

Укх деношка РСФСР яздархой Союза секретариата цу тайпара кхы цхьаькха заседани чакхъьиний Дагестана столице. Из хетаьяр «Къилбаседа Кавказа литературашкара (1976 — 1980) национальни интернациональни дар» яхача темана. Цига дакъа лоацаш хиннача болзаш болча яздархоех цхьабараш хlана вайцига хьоашалгlа баьхна ба. Сийсара Грозне филармоне зале цар а моттигерча яздархоша а дакъа а лоацаш чакхъяьлар города общественноста вокалашта лаьрхlа йола литератури сайре. Иштта таханини кхоанен хурега республика районашкарчех Грознерчех къахьегамхошца дола цар вlашагlкхетараш.

Тахан оаха кепатох хьаьний цхьайола произведенеш.

Анатолий ЧЕПУРОВ.

Са седкъа

Бийса ехай кlоарга
Бакъде,
Тхоесар са наб ена вац.
Лен юкъ а сийлар седъъий.
Царца гуш са седкъа бац.
Кхынов тара бац из
седкъа:
Марх тlаьча — бай
дlабоал.
Цlаькха гучаякх из,
тlаккха
Дерриг дуне сийрдадоал.

Маькх

Соне базац атта кхача,
Халаш, кийча ва со се,
Дега девар, низ
дlакхоачар
Сай кулгашца кхоачашде.

Ха дlайода, цlий
лаьгlденна,
Ца йоар деза дега цlи.
Гой, болхлошка, тха ва
аьнна,
Сай иккхийтар деза цlи.
Хlаьта маькха аз а дилла
Массане мо хьурмат ду,
Из камаьршша, сай дог
дийлла,
Цlагlа шуна оттаю.

Эрсий метталара даьккхар
С. ЧАХКИЕВ.

Михаил КИЛЬЧИЧАКОВ.

Гlаргlуйраш

Гlаргlане цlува
гlаргlуйраш
Тропикаш йолча
дlайолхаш.
Агlо деки эттад.

Цlи йоаг. Гаьннарча
метах
Къамаьл вай донадаьд.

Кlоарга гуйре

Дитар lезаш я
гьаргlаш —
Хlаьа шиндак хьере,
Мизо кхостадергда лоа,
Букьигаш доахаш холашта
тlера.

Цlе оалхазараш

Къоннаш тlара
гlаьнаш lоьйгад —
Лоа кхесташ да
чlоагlо.
Тlьоорнаш тlа-м, лампаш
санна,
Цlе оалхазараш дагlа.

Хакасий метталара даьккхар
Г. ГАГИЕВ.

Валерий ПОВОЛЯЕВ

ВОРХl ДА

ДУВЦАР ТlАРА ДАКЪА

...Лампешца во сийрдаьккха рудникоуправлене дlаьха коридор кхоачалучча, «Камчатке», дар взрывникий цlагl. Гlирваш еш, цlогlарч кьекхаш тlера барзнъаш lо а даьха, дуне лийчар уж, ше санна шийла хий дlа-юха деттаца вlашн ловзар а деш. Тlаккха, баскилга дараш сацна, когаш долча истола гонахь lохийшар. Русакова хьамада мо, всхаш — дехьарен сохьарек хьагlа. Русакова, ший lувжача бlаргех кулг а хьекха, хьадийлар бригадирски блокнот — массанена бlаргадайра лоаерна классашта арифметикана лаьрхlа цун каьхат. Сенна дар а хац, ишта а цхьаьнехьар хьал ца лаьна ший нов гоннахьар lочуйолла воцагвлар из, армейски портупейх даьча тишача тlехнирга lо чу а тelасш. Дlаьхача къамаьла тlериащар из е ка де я хацар... lхьыметтол ший бригадий хьалхашка а. Цкъаза шийла хьалхашна ше бехказавоахаш цо оалар: «Къамаьл дунхе дер — болх кlеанга бар». Бакъда, из формула хlана пайдана ацар.

— Михалыч велар. Семен Михалыч Валько, — аьнна сенар Русаков.

Цо дlахо фу оал хьежаш бар взрывникаш. Аргl-аргlа массанега хьожаш чакхваьлар Русаков. Гонахьа мел баьгlачар кулгаш кисашка а дехка чlоагlа бийнаш лаьдар, уж ларах къамаьл де аттагlа долаш санна.

— Сийленца, цlи хера, дог цlена къахьегамхо а, вай воккхагlвола доттагlа, ноакъоста хилларех тарра, дlавеллар вай на. Дика саг волача тайпара! Цlашха вайх цхьаннена а вошача гlо-новкъостал ца деш lаннар Михалыч. Михалыча кулгех, цун хьаькъалерча кертах тешаш йиш йолаш хиннад вай массаза а, вай кулгех, вай кортоех санна. Веза ва вайна Михалыч! Бакъда... — фега шерра ах го биллаб Русакова. lоажал юхатоха сага йиш ца хилар, из lадома звкоц хилар гойташ. — Хала да вайна Михалыч воацаш. Хlаьта, фун-йиlиг? Е да а е вана а йиl? Сона хетачох, ахча а диталаш вуна Михалыча. Ахча lоалерех вацар из, кховиенна, ахаш.

Взрывникех цхьаккхе вацаб йист хулаш. Мозгунова, хийцца кlур беш пlелгашта юкъе яьлла «Герцеговины Флора» сомача юкъегара а хьежа, безам боацаш, консерви тишача баниах яьча цепельница чу тоlайир из, массаза мо ший виза боараш а ца лоархlаш. Цепельница юккъегlолла сеттар. Вехано дlа-юха хьежар из, сиг вехий-хьогl, аьнна. Саго ше теркал ца велла ххетадача, тийра.

— Са цхьа вalва я, — юха а йист хилар Русаков. Людмила Семеновий Валько хlанз вай йоl хилийта. Сона бакъахь хет бригадс дlа а лаьъа, цуна взрывника цхьоалагlа разряд елча. Цуга дешийта, школе а ухчш, хьалхехашца вай бригада бьахо а лоархlаш. Алачи а ладеш. Взрывника санна. Кхы тайпара... — метаргдола дош лаха велча цунах хlама а ца хиша тlатехарцо: — из дlадех вайгар Михалыч вий ца воалийташ вай лахи дезаш хилар.

Взрывникалла lомалуш волча, шин бутт хьалхагlа мора барайттара ца ваьннача Ромашев Витькас шеко йолашо хаьттар:

— Тlаккха, со а хилиций цуна да санна?

— Хьо а хул.

— Вай-м «ворхl ма ваш» укхаза. Ворхl да хул-ий вайх?

— Хул-те, — чlоагlдир Русакова. — Сона-м сайна а могарглар цох сий йоl е. Лац бригадена цатоем бе. Дагадовла вай? Сергей, — аьлар цо Титаренкога. — протокол а яздеш. моттиг йича биcьахьо ецний?

— Укх сахьате яздергла.

Дlакхайда Русакова бе даьллача блокнотах ши лист а яьккха, шерра аlапаш а яздеш. «Протокол» оттадир цо лакхе, лохехьа: «Яздевш бар»... Гонахьа дlо-юхха а хьежа «1» оттайир цо. «Русанов» дlа а яздеш. 2. Моагунов. 3. Жирнов. 4. Хрунов. 5. Грипуз. 6. Ромашев. 7. Титаренко.

— Хьан оал? — хаьттар Русакова. — Кхы тайпа предложени йий цхьане а?

Хьалхари оаз яьккхар Мозгунова. Пиш дахлоно кхайка а веш, пlелг оттабир цо списка тlа.

— Кхы фу тайпа предложени хургья? Хила бокъо яц. Шедар кхеташ да, раьза волчо кулг айдича.

— Дац, кхеташ, — Мозгуновна юкъейккхар Хрунов. — Цхьа-лета. Люда вай ца хилча а лергьли — Америке яц яхаш. Цунна пачхьалкхенгара ахча доагlа. Шозлагlа-лета, — хьалъайдир цо дийста тlоара, лохера боод а хьедеш пlелгаш гоамде волавелар. — кхы а ялх шу да ца кхе. Цхьаькха а да, бехк ца биллар лех, из «даьй» яха технологи а...

— Фу ала гlерт хьо? юкъагlваьккхар из Мозгунова, сомача «Герцеговины Флора» гонахьа йовгаш йола цlилеторг а кхувлаш. Тамашийна саг вар Хрупов кхыча бlаьшерера вача мо.

— Технологий, мутlнресре я, — эгlазлонца кхоп деллар бирсвенача Титаренкос. — Вай табель тlа балха деношунттадергда, хlаьта массо. Людмилайна ахча дlатергда. Цу ахчах бакъахьа я яьхачв, дика а дешаш.

— Цхьоалагlча разряда взрывника алапи. — дlахо дувцар Хрупова. — юкъера лаьрхlача цхьайтта тумага дlакховч... Уйли йой оаш, мел ахча да вай воайх дlахоададер? Цlагlа чухьоргдоацар...

— Ма хила, Хрупов, ца хиша. Къийлургвец хьо, — аьлар Мозгунова.

Хрупов ауш бlарахьежар цунна. Тlаккха хьал-lо хьовдир ший гlийла балачаш, корта матарбихьар, массане гора дуй гlийлача фоарта тlалета, керта тlара инiлахо дlаьха чеш. Цхьаккха а оцк доацаш, селзар миска хетар уж, цхьаннена а кlезигаьча тlехь цунна къонса дог бутаргдоацаш.

— Эъ, аз фу ях?... Аэч — дувцар цо вехано.

Титаренкос шийгахь дlехдар къахата лист, чlоагlо пlелгашта юкъе тоlабир пластмассах бай къоалам.

— Кулгаш айду вай, списках. Русаков?

Бригадира раьза хилара тешал лош корта хьалтассарца хоам бир.

— Моагунов?

— Раьза ва, — аьлар Моагунова.

— Жирнов?

Къаьно, балха тlера сахьиташ доахаш хьо цунна балха воалле а дош аьнна йист ца хулаш вола Жирнов ше вагlачар айселар.

— Дика гlулакх да вай ихоавашдер, кlантий! — аьлар цо.

— Хрупов?

Взрывникаш бе-башха доацаш бер цо фунаг[l дига а дlа а хьежажзар уж цунгахь. Хрупова, кегавенна цхьадоа гола истола тlа теха тата а деш, хьалъайдир кулг.

Истола яьшка хьаьлар Русакова. Цу чу лакхе уллар ротаторе кепатехача табельни бланкай пачка. Лакхе уллар дlаяьтьяь яьнна яр. Бригадира юстара lойиллар из. Вокхаш дlачу а тетта яьшка чутеттар, тlаккха пlета дlатехар. Гlирваш йиишар. Русакова цlилеторгаца дика цlенбир авторучка перо. Тlаккха, табеля лохерча графа тlа каллиграфически-почеркаца дlаязбир. Михайлыча йийй тайпан цlи; балха деноц белгалдоахача клеткашта тlагlолла, дlоахалашха lо бlаьхха «мут» бихьар шаькъада, таханара число белгалдаьккхача соцвелар из. Тlаккха шек воацаш lооттайир цо «бархl».

Цу «бархlне» тешал доладл Валько Людмила Семеновнай — цхьоалегlон разряда взрывника, — таханара ди балха хьалхара бархl сахьата ди хилара.

Эрсий метталара даьккхар
М.-С. ПЛИЕВ.

Владимир ЕРЕМЕНКО

Тlемаца вlашагlкхетар

ДУВЦАР

Ткъаь итт шу дlададахад тlом чакхбаьлча дена. цlьабакъда, човнаш ерзаш яц. Йолаш я шу тайпара. шовзткъа, шовзткъеи итт даьлча а ерзаргйоацараш... Саг дийна мел ва, уж дунца я. Да, нана, воl, воша вер дицлуш хилац.

Хац сона, хетаргахьа, вахарах тlом чакхбаьнарашца, ший тайпара цlена безам ба аьнна хет сона сай. Тешпаме ала йиш я са царцара из безам дег чу маца лотабеннаб. Из дар 23 августа, шовзткъеи цоллетlча шера Сталинград. Цу хана городе е цунна уллув хиннача цlаккха а дицлургдац из ди.

lаьржа жlаргаш латтача симолеташа кхьалар сигале. Массехк сахьата йоагайир цар Сталинград — йоккха, ах миллионии город. Цул тlехьагlа, массехк дlаьхача кlирашка, йоагаш чакхъяьлар из. Бокъалдар аьлча, ишта хеталора из сона.

Цу дийнахьа тхона, кlаьнашта, хайра — уллув тlом хьатlаоттаргда, из кхы тlехьашна баргбоацилга, вахарах из дlанъастаргбоацилга, массаза а цо ше дагаухийтаргбоалга.

Цох боля тешам ткъа чlоагlбенна lанзар са дег чу яхи шу, итт шу, ткъо шу даьлча. Йоккха йоацача уральски электромашинашъерий городие Баранчинске. августа дийнахьа Валентина Кожевникова сайх ихийтача. Герга ийъ а синрда корта а, сона хийттанох, дукхь сакъердаме а ноадача. Жоглара бlаргаш долча цун ткъаьа диъ шу дар. Паспорта тlа дар ткъаьи диъ, вешта-м кlезавга дукхагlа е кlезагагlа хила а метар. Валийна шийна а хацар. бокхъонцахь ший масса шу да. Нэ-м дог тийша хацар. Валя — ший боккъонцахь йола цlи я аьнна а, хlаьта ший тайпан цlи Кожевникова йоацилга-м хоьре цунна.

— Тlема гlурт бе беррега а, — йоахар цо шоттига. — Жоглара бlаргаш, дуlа тьайча мо. баьлдлар цун, иийса чlенг. холлал, оттадорв. делха гlертача бера яр санна. Гуш дар дагаухаройн lоткъама цо низкъале садеттилга, догlа кало а еш.

— Дерриге дайна гa, кавначе, тайпан цlи, дай цlи яц са, яь моттиг хаш... Фу хилар хац сайна — дlачкгача йийнгаца цу шовзткъеи даьлагlча шера йий...

Валийца тхо къамаьл деш дар завода комсомола комитете. Цlагlа хьачуухаш а арабувлаш а бар къона болхлой. Цар безаме моарцал хеттар Валийга, укхо юхатеддар. шишаш-кхоккхь дош дlа-юха оалар, тха къамаьл юкъагla довккхаш. Гуш дар Валяй укхаза бакъболи доттагlий хилар. Цlагlа тхо тхоаш дисача, безам бовцаш дlахохьо цо ший дувцар:

— Школе, балха тlа, общежите байза доттагlей чlоагlа дика ба. Сона шевар дукха беза уж, со царна а еза. бакъда, кхычар санна, ганара хиина а гаргарча нахах саг вац. Милице протокол ди... Из яздаьд шовзткъеи даьлагlча шера. «Кораньи дан-нанси доаца иийг»... Из ба-ых бефрига чуловицм.

Пист а ца хулеш, Валяс гога хьаьховаду хано lавкаllдерзадаь, протокола тlара дешаш тlадола каьхат.

«...1944 шера январе, города Свердловска вокзала цхьан зал уборка еча хана кораьяй, хетарах, диъ шу хургдола дезалах къаьстча йиlиг. Цо ший цlи «Валя» я аьннад». Уккхаза да къе цун сурт аматах дола бакъдараш а: «Жоглара бlаргаш, хьайза корта, биркъа дуахар, бlеха, аьхангах яь шиъ ний — шолха туллаш».

— Е сай адрес а, е цlи а, иштта мара даь е наьна цlераш а со дlаала йиш йолаш яцар, — йоах Валяс. — хетаргахьа сов кхераллараx а низ кхоачаргбацар дагайоха... Хьаяна яр со? Мишта къаьстай дезалах? Уж мичаб? Цхьаккха а хац... Цул тlехьагlа, городе Кушке, берий цlен болхлоша елар сона тайпан цlи Кожевникова...

Юха а дега lоткъаме сатем отт, дош па оалаш дагlа тхо. Аз сайна могаш ду цунна кхы фу дагадоагlа ха гlертац. Бакъда, Валий бера хьнара шераш дийкъача дохкаца йийна да, хlама дагадохара чlоагlа ахе. Хетарах дагадоагlаш санна хет цунна: ций нана Даша яр. шоай дезале йоккха саг а яр. Цо массахана аьхнгах хlамаш хьовзар.

— Хетаргахьа, сога тиллa уж аьханга шакхе кий а цо йийзаар. Гlана кхелахь хилча санна дагадоагlа сона, — цlаькха сомаьлча мо оал Валяс. — да фроте вудаш вакъаванхар.

Юха а бlаьха сатем.

— Да а воацаш кхывола саг хинна хила а тарлу... Дагадоагlа, тlем тlа вахя ваькъавалкхалга, дагадоагlа — бlаьха, бlаьха тlом лаьтта. цlаькха а цо сонарба ца метта. Дерригa лаьнхача-м — сона цхьан шера мара тlом дагаба а тарлац. Хетаргахьа, чlоагlа из чакхбаларга да-мана. дезал кораборга ca тийса хургда их аз. Цхьаькха а доагlа дага: тхоай цlагlа каст-каста Галя яхаш йоl а йолаш йийг хиниа. Цунна со lоаза а lоаза... Бакъда из мала яр, хьоа яр хац... Са-Нина хинна хила а тарлу, — тlатох цо шоттига. — Дагалаца гlерт даггара, хlама хилац...

— Э-э-а, Валюша, варех лора а яь хьа нах лаха шеденга да хьона дагадоагlараш а. Хlаьта а, лаха хьажа незаь... Уж лахари тешамегlа бола ниаь кепайоазонга гlолла хила а мег...

— Из бакъда, — са дешаш хьаллаьцар Валяс. — Аз дукха оалаьд. сога юха а яздаьд: «Милице органашка гlолла дезал лахара хьога ха дезараш дац...».

Иштта а вешта а, цун кхеле дакъа лаьцад милице болхлоша. Кхы а кхы а «Уральски рабочий» яхача моттигерча газето а яздаьд. Валий портрет газета тlа довккхаш, цунах шоашта мел хоар дувцаш заметка а яьккхай. Бакъда, сога мол луш моттиг хиннац. Свердловски областе ца бахаш тиларе а мег цун гаргарча нахах цхьаккха, газет областной яц дий?...

Со а гlийртар Валийна гlо де, цунах лаьца яздир, махкага дийцар: Валя дезалах къастар, из уж лохаш хилар.

Хlанз а дукхаь латт сона цун гlайгlане бlаргаш, цо сатувсар: «Са бапац а тарлаций дайна хила?».

Эрсий метталара даьккхар
М.-С. ПЛИЕВ.

СТАВРОПОЛЬСКИ КРАЙ. Город Пятигорск йовзаш я сийлахь - воккхача эрсий поэта М. Ю. Лермонтова цlераца дувзаденна памятникаш цига дукха-хиларца.

СУРТА ТlА: экскурсанташ хьожаш ба ший вахара эггара тlехьара бетташ доахаш поэт М. Ю. Лермонтов чуваьхача цlалгага.

М. СТРОКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Деша баха ловчар ТЕРКАМГА!

Грозненски межкдаьтта техникуме 1980 — 1981 дешара шера дийнахьарчен заочнии отделенешка деша ДЕШАРХОЙ ДlАЧУЭЦИЛГА ДlАКХАЙКАДУ укх специальностех:

1. Пайдане оахкалаш лохаш ю геофизически методаши пайдане оахкалаш долча моттигашка тохкамаш дари (алхха дийнахьарча отделене).

2. Межкдаьттаи газовии скважинашта эксплуатаци ю (дийнахьарчен заочнии отделенешка).

3. Межкдаьттаи газовии скважинашка буруш тахар (дийнахьарчен заочния отделенешка).

4. Шlераш ювлара духьалари техникех кхераммзи (алхха дийнахьарча отделене).

5. Межкдаьтта промыслови хими (алхха дийнахьарча отделене).

ДЕШАРА ХАНАШ

Дийнахьарча отделене — 8 класс яьккхарий — 3 шуи 6 бутти.

Заочни отделене — 10 класс яьккхарий — 3 шу.

Техникуме деша боагlаранкара заявленеш хьайю:

а) дийнахьарча отделене — 31 июле кхаччалца;

б) заочни отделене — 10 августа кхаччалца.

Деша дlачуэнаш дlалуш йола экзаменаш хургья:

а) дийнахьарча отделене — 1 августа дена 20 августа кхаччалца;

б) заочни отделене — 11 июле дена 30 июле кхаччалцеи 13 августа дена 20 августа кхаччалцеи.

Деша боагlараша дlаяла еза экзаменаш:

8 класс чакхъяьккхараша:

1. **Математика** (устно).
2. **Эрсий мотт** (диктант).

10 класс чакхъяьккхараша:

1. **Математика** (устно).
2. **Литературен эрсий мотти** (сочинения).

Заявленеца хила деза документаш:

Пиаза юкъера йоаца е юкъера школа йистейккхар тешал е аттестат (подлинник).

Медицински справка (форма № 286) (справка бланкаш техникумера дlаэца йиш я).

Прививкай анализий результатий хьанъехьара справка.

6 фотокарточка (корта тlа хlама а йоацаш даькка, 3х4 размер йолаш).

Вай ха гlайола тешал е паспорт, военни билет (техникуме хьаьча хьахьокха леза); производственни балха стаж йолчо къахьегама книжка тlера хьанйиц выписка.

Дийнахьарча отделене деша хьачуийнараштa бетта 30 сомеи 37 сомеи боарам болаш стипендеш тел. тlехдика дешараштa — 37 сомеи 50 кеп., 46 сомеи 25 кеп. Городал арахьа бахараштa города центрерча общежитера моттигаш яр.

Заявленеш хьачу а цlю йоагlаш йола справкаш дlа а тел укх адрегагlа: **НГlАССР, 364006, г. Грозный, Клары Цеткина ул. 14/53.**

Приемни комисси. Телефон 2-63-09, хьаьсха 52.

1 июле дена техникуме бола беш хургья подкурсеш.

ДИРЕКЦИ.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Укх шера 1 июне дена Грозненски аэропортера ТУ-134 яхача самолето рейсаш ю Казане кхаччалца 2 сахьатеи 30 минутеи, Нижневартовске кхаччалца 5 сахьати, Симферополе кхаччалца 2 сахьата, Харькове кхаччалца 2 сахьатеи 35 минутеи, Риге кхаччалца 4 сахьатеи 35 минутеи. Дийнахьа Душанбе кхаччалца рейсагlа лел ТУ-154 яха самолет. Грознера йолалу из 18 сахьати 20 минутеи яьлча.

Заказаш дlайийлу телефонаца 2-24-53 5 денгара 15 денга кхаччалца йолча хана, цу юкъа агентствера билеташ дlаиша а дезаш.

Яьсса моттигаш а, Цакхетар хатта метаргда укх телефонаца 2-75-46.

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА
14 ИЮНЬ

8.00 — «Ха».
8.10 — lуйранара гимнастика.
9.00 — «Кагирхой творчество».
9.35 — «Кlайча гlургlажашта гераш ма летта» яха телевизионни художественни фильм. Шоллагlа сери.
10.40 — Узбекски ССР «Бахор» яхача халкъа халхара. Пачхьалкхен заслуженни ансамблах дола «Мукаррам - Ала а вошаткъа хозаяр а» яха телевизионни документальни фильм.
11.30 — «Шоана, вай-вовзвой!».
12.00 — Фильм-концерт.
12.30 — «Советски пахаргаш».
13.00 — Гитариста К. Молинаро концерт (Аргентина).
13.45 — «Спортлото» тираж.
14.00 — «Эрмитаж». Юххьаьнара замаи Итальянски искусство.
14.30 — Кердаараш.
14.55 — «Аттестат зрелости» яха беранта бола художественни фильм.
16.15 — «Дийнач» кlамай дуне тlа».
17.15 — Мультфильм.
17.45 — Политически обозревателя Ю. А. Летунова беседа.
18.15 — «Цирка арене».
19.00 — Дунен халкъашта юкъера темагlа йола «Правда» газета политически обозревателя Ю. А. Жукова беседа.
19.45 — «Терсаи а дин» яхача телевизионни спектакля премьера. Автор — Г. Мдивани.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Доши орфей» яхача эстрадни плась. Дунен халкъашта юкъера [illegible] фестивала лауреатий концерт. Болгарера передача.
22.30 — «Шансонье — теша вахарна» Киноприложение. Йистеяьлча — кердаараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — Документальни фильмай программа.
9.40 — «Эрсий къамаьл».
10.10 — «lуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.40 — «Фу? Мичча? Маца?». Телевизионни викторина.
11.00 — Дlаlовла В. Мавс (Сибирь).
12.02 — «Дешархо» (гlалгlай метталаl).
12.35 — Мультфильм.
12.45 — «Бозлой тlехьаи» (нохчий метталаl).
13.15 — lадмар - популярни фильм.
13.25 — Кхоана медицински болхлочун Ди да (нохчий меттала).
13.55 — Фильм-концерт.
14.35 — «Бартхайнаний наьхаех». Назрановски район.
15.05 — «Моттигане мутlани». Телевизионни документальни фильм.
16.05 — Л. Храбровицкий. Пушкина цlерагlа йола Ленинградски пачхьалкхени академически театра «Дето йола мел беза хана» яха спектакль.
18.40 — Бlь гlа хьаьчаь йолча Дунен халкъашта юкъера турнир. Малайзи. СССР вlашагlтеха команда — Югославе вlашагlтеха команда. «Динамо» Центральни стадиона Цlамигlа спортивни премера передача.
19.15 — «Уназцlено». Iадмар-популярни программа.
20.00 — «Бийса дагахала хийла шун, бераш!».
20.15 — Песниш хьакхар бахарашн хьахарех йола СССР чемпионат. Московски гребни кхьалева передача.
21.00 — «Дихзол лехьара исполнителаш — Москваи хьиьний». Белградски филармоне симфонически оркестр дlалаш.
21.40 — «Кречинске саг йоагlа-ра хьоалагlа» яха телевизионни художественни фильм. Хьалхара а шоллагlа а сериш.

15 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.10 — «Зарядка е хlаоттагlа».
9.00 — «Лезгинка» яхача эстрадни фольклорни ансамбла концерт.
9.30 — «Гурган бетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гlулакх дешна!».
11.00 — «Уназцlено», Iадмар-популярни программа.
11.45 — «lуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — «Дохьа лехьарча хьаьний бlаргашца Советски Союз».
12.30 — «Юрзара сахьат».
14.00 — «Цун хозален дахьдан» яха телевизионни художественни фильм. Шоллагlа сери.
15.15 — «Городами мачи» яхача циклацара Новосибирски академгородокх йола «Вега дахлар кхоачашхинна бlаргдаьр» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
15.45 — Ф. Шопен. Мазурки.
16.10 — «Вахаре йола мутебан».
17.00 — Тахан медицински болхлочун Ди за. СССР здравоохранени министра Б. Б. Петровски цу къамаьл.
17.15 — «Шун хьаьмаца», Медицински болхлочун Дийна йола музыкальни программа.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Бlь гlа хьаьчаь йолча Дунен халкъашта юкъера турнир. Малайзи. СССР вlашагlтеха команда — ГДР вlашагlтеха команда.
19.45 — «Кинопанорамай клуб».
20.15 — «Ьалгlа хурса» яха телевизионни документальни художественни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.35 — Пачхьалкхен хьаьхарха концерт.
22.00 — Футболах хьаьвзаш йолча халкъашта юкъера вlашагlлатар. Болгаре вlашагlтеха команда — СССР вlашагlтеха команда. Риода-Жанейрова трансляци. Йистеяьлча — кердаараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Медицински болхлочун Денна йола телевизионни документальни фильмай программа.
9.25 — «Иван сигана луч».
10.25 — «Шоана, вай-вовзвой!».
10.55 — «Халкъа творчество». Телевизионни обозрени.
[illegible] концерт.
21.40 — «Духьала Саша» яха телевизионни художественни фильм.
11.40 — «Бlаргагуш дар — хьаладар».
12.40 — А. Алексин. «Кхинача хьошаркхоуи» Московски театра «Кино (Iоргаий вай?» яха спектакль.
14.05 — Документальни фильмай программа.
14.35 — «Андрей Эшпай. Ашакдлаьккхар сурт». Фильм-концерт.
15.30 — «Сибиряки» яха телевизионни дукхасерийна художественни фильм. «Дуlах кхерташ вай» хьалагlа сери.
16.05 — «Театральни афиша юкъе».
17.35 — «Ха я ха, доаца а доаца», Къонача техникашта йола передача.
18.20 — Драматически театрий а кино а артисташа халеш доах.
19.00 — «Александр Борисов». Фильм-концерт.
20.00 — «Бийса дагахала хийла шун, бераш!».
20.15 — Дой спортах йола СССР чемпионат. Чай хьабас.
21.00 — А. Казанцева произведени.

12.30 — В. Беловецкий. «Леуная луч» яхача повесть вагlонаш (эрсий меттала).
16.00 — «Кавказа lуйре» яха радиожурнал (эрсий меттала).
17.10 — Медицински болхлошта дола концерт (гlалгlай меттала).

15 ИЮНЬ
МЕДИЦИНСКИ БОЛХЛОЧУН ДИ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шоана хуналеза ашараш» (эрсий меттала).
11.15 — Медицински болхлочун дения хетаяь дезача дени программа (эрсий меттала).
15.15 — Хоамаш.
16.00 — «Къона тlехьа» (нохчий меттала).
18.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
19.00 — «Цlе сийгаш» (гlалгlай меттала).
19.20 — «Иллеца доттагlал кхачарна» дола концерт (нохчий меттала).

РАДИО

14 ИЮНЬ

6.40 — «Республика хоамаш». Юртбоадама обзор (нохчий меттала).
6.20 — Хоамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къонача яха радиожурнал (эрсий меттала).
10.20 — «Здоровья» яха сатирически журнал (нохчий меттала).
11.00 — Концерт (эрсий меттала).
11.10 — «Литературни Нохч-Гlалгlайче» (гlалгlай меттала).

Тахан республике гlоллен Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 2 — 7 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 23 — 28, Грозне 25 — 27 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанен ломмеи морхаш а йолаш цхьайолча хана догlа а делхаш, кхоана техха а делхаш, тайп-тайпарча оагlонашкахьара секунде 3 — 7 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилеи фегара температура буйсана 10 — 15, дийнахьа 21 — 26 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТИРАЖ КАСТТА ХУРГЬЯ

Нагахьа санна сберегательни кассе, тика тlа, бувзама предприяте, «Союзпечата» киоске, стадиона е вокзала кассе, поездa чу, общественни кхачаи предприяге ахча-хlамай лотерей билеташ доххача шоаш тlаккхоаче уж ца эшаш тlех ца довлалаш.

1980 шера вхьалагlа арахийцача ахчал-хlамай лотерей кхаж боагlаш йола аргlанара тираж хургья тlаккхчул тlехьагlа массехи ди даьлча городе Куйбышеве.

Кхаж беначунга кхоачаргья «Москвич-2140», е «Жигули» — ВАЗ 21011 яха автомобилаш, «Урал — М-67-36» е «ИЖ-Юпитер», «ИЖ-Планета» — 3-01», «Восход» яха мотоциклаш. Иштта кхаж ба тарлу бос болча кердача телевизора. «ЗИЛ» яхача йоккхача холодильника, 2х3 размер йолча кlувса, электрически самовара, «Легенда 404» яхача магнитофона, и. кх. дl.

Даьча лоархlамаца хьаьхьоех лотерейни билеташ иецача нахах хlара нислагlа вола саг кхаж боагlаш хилар.

Т. ПУРЛИК,
Гострудсберкассей Нохч-Гlалгlай республиканско управлене оперативни отдела начальник.

ФЕ ХИЛА

Мотоциклаш лехкача наха наькъагlа лелара бокъонаш телхаяр бахьан долаш хlанз а каст-каста аулаиаш хул республика наькъашка.

«Ява» яхача мотоциклаца 1-гlа лини яхача улицагlа водаш Грозненски ремонтно-механически заводе гlуллакхе волча Г. Т. Ганшина мотоцикл дхи шу даьнначе кlаьнка тlатехай. Из кlезагна лозаьвь. Кlаьнк ведда кlотаргашта тlехьашкара машинаш лелача новкъа хьатlаиккха хиннав, хlаьта водитель цу хана чlоагlа лоралуш, сих ца луш хила везар, из цо даьдац.

Наькъагlа лелара бокъо толхаьяй Субботинков цlегагlча улицагlа мотоцикл даьлла водаш Ленина улицагlа йодача автомашина ший мотоцикл тlатехача Е. П. Безлепкина.

Цу тайпара аулам даьд «Восход» яхача мотоциклаца водаш С. В. Гоголева — «Электроприбор» яхача заводa токара. Цо мотоцикл грузовой машина тlатехай. Ког а кагбаь из больнице вихьав.

Йодача транспортал хьалхавалара бокъо толха а еш тlаккхача йоалаш духьала йоагlача автомобила «Ява» яха мотоцикл тlатехай Арсаен Мовлада — «Терский» яха леладеча совхоза ветеринари лоро. Из а цун новкъост а хала човнаш хинна больнице бихьаб.

Алхха дlададахача цхьан кlирагlа мотоциклисташ юкъе а болаш 6 авари хиннай республике 7 саг лоза а веш.

Дlададахача кlирагlа (5—12 июне) республика наькъашка 58 авари хиннай, 2 саг вейнав, 35 саг лозаьвь.

НГlАССР МВД ГАИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-06; редактора заместителя — 9-24-03; бехктохкама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-06; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувла шинареи, ереи, шоаттеи деношка.

СФ00241. «Грозненский рабочий» издательстви типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2963.